

UKRAYNA

OTOMOTİV VE YAN SANAYİ YERİNDE PAZAR ARAŞTIRMASI

ÜLKE MASALARI II DAİRESİ
Temmuz 2012

T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI
İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. UKRAYNA EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ.....	3
2. UKRAYNA OTOMOTİV PAZARI.....	5
2.1 Genel Durum	5
2.2 Binek Otomobiller	6
2.2.1 Pazar Yoğunluk Oranı ve Uluslararası Kıyaslama	6
2.2.2 Satışlar	8
2.3 Ticari Araçlar	15
2.4 Üretim ve Başlıca Araç Üreticileri	17
2.5 Yan Sanayi.....	21
2.6 Çevresel Uygulamalar	22
3. DIŞ TİCARET	22
3.1 Ukrayna'nın Oto Ana Sanayi Dış Ticareti.....	22
3.1.1 İthalat	22
3.1.2 İhracat.....	24
3.2 Ukrayna'nın Oto Yan Sanayi Dış Ticareti	26
3.2.1 İthalat	26
3.2.2 İhracat.....	29
4. TÜRKİYE-UKRAYNA OTOMOTİV DIŞ TİCARETİ.....	32
4.1 Otomotiv Ana Sanayi Dış Ticareti	32
4.2 Otomotiv Yan Sanayi Dış Ticareti.....	33
5. PAZARA GİRİŞ	36
5.1 Gümrük Uygulamaları	37
5.2 Belgelendirme ve Standardizasyon.....	39
5.3 Fuarlar	40
5.4 Tehdit ve Fırsatlar	41
6. DEĞERLENDİRME.....	43
7. EKLER	48

Tablo 1: Ukrayna ve Diğer Ülkelerde Kişi Başına Gelir ve Otomobil Yoğunluk Oranı	6
Tablo 2: Ukrayna Otomotiv Ana Sanayi Pazarı.....	8
Tablo 3: Avrupa, Ukrayna ve Rusya'da Yeni Otomobil Pazarı 2010-2011 Yıllık Değerleri.....	8
Tablo 4: Yıllara Göre Ukrayna Binek Otomobil Pazarı	10
Tablo 5: Binek Otomobil Pazarı Marka Sıralaması	13
Tablo 6: Ukrayna Otomotiv Ana Sanayi Pazarı.....	16
Tablo 7: Ukrayna'da Başlıca Üreticiler ve Üretim Hacimleri.....	20
Tablo 8: Ukrayna'nın Ürönlere Göre Otomotiv Ana Sanayi İthalatı.....	23
Tablo 9: Ukrayna'nın Ülkelere Göre Otomotiv Ana Sanayi İthalatı.....	23
Tablo 10: Ukrayna'nın Ürönlere Göre Otomotiv Ana Sanayi İhracatı	24
Tablo 11: Ukrayna'nın Ülkelere Göre Otomotiv Ana Sanayi İhracatı.....	25
Tablo 12: Ukrayna'nın Ürönlere Göre Otomotiv Yan Sanayi İthalatı	26
Tablo 13: Ukrayna'nın 8708 GTİP'li Otomotiv Aksam ve Parçaları İthalatı	27
Tablo 14: Ukrayna'nın Ülkelere Göre Otomotiv Yan Sanayi İthalatı	28
Tablo 15: Ukrayna'nın Ürönlere Göre Otomotiv Yan Sanayi İhracatı	29
Tablo 16: Ukrayna'nın 8708 GTİP'li "Otomotiv Aksam ve Parçaları" İhracatı	30
Tablo 17: Ukrayna'nın Ülkelere Göre Otomotiv Yan Sanayi İhracatı	31
Tablo 18: Türkiye'nin Ukrayna'ya Otomotiv Ana Sanayi İhracatı	32
Tablo 19: Türkiye'nin Ukrayna'dan Otomotiv Ana Sanayi İthalatı.....	33
Tablo 20: Türkiye'nin Ukrayna'ya Otomotiv Yan Sanayi İhracatı.....	33
Tablo 21: Türkiye'nin Ukrayna'ya 8708 GTİP'li "Otomotiv Aksam ve Parçaları" İhracatı	34
Tablo 22: Türkiye'nin Ukrayna'dan Otomotiv Yan Sanayi İthalatı	35

1. UKRAYNA EKONOMİSİNE GENEL BAKIŞ

Resmi Adı	Ukrayna Cumhuriyeti
Nüfus	45,6 milyon
Dili	Resmi dil: Ukraynaca. Anadil: Ukraynaca (% 67), Rusça (% 30), Diğer (% 3)
Yönetim Biçimi	Yarı Başkanlık tipi Cumhuriyet
Para Birimi	Grivni (1 ABD Doları: 8,0083 Grivni)
Başkent	Kiev (3,6 milyon)
Önemli Şehirler	Donetsk (2 milyon), Dnipropetrovsk (1,8 milyon), Kharkiv (1,7 milyon), Odessa (1,5 milyon), Lviv (1,5 milyon)
Yüzölçümü	603.628 km ²
İhracat (2011)	69,4 milyar ABD Doları
İthalat (2011)	83,2 milyar ABD Doları

47 milyona yakın nüfusuyla Doğu Avrupa'daki en büyük pazarlardan birisi konumunda olan Ukrayna, Rusya Federasyonu ile arasındaki tarihsel bağlar sebebiyle ekonomik bakımından bu ülkeyle olan yakın ilişkilerinin dışında AB ile de gerek siyasi, gerekse ekonomik anlamda önemli ilişkiler kurmaya başlamıştır. Ülkede giderek büyüyen orta sınıf ve hızlı bir şekilde gelişme gösteren tüketim alışkanlıkları da Ukrayna'nın bölge ticaretinde ciddi bir ülke konumuna yükselmesine yol açmaktadır.

Çelik gibi emtia fiyatlarına ve dış finansmana bağımlı bir ekonomik yapıya sahip olan Ukrayna, küresel krizden de en fazla etkilenen ülkeler arasında yer almış, kriz etkilerinin azalması sonrasında ise ekonomik göstergeler bakımından yeniden pozitif bir görünüm sergilemeye başlamıştır. Finansal krizin etkisiyle 2009 yılında %14,8 gibi ciddi bir küçülme yaşanan ülkede 2010 yılında %4,2 oranında bir büyüme görülmesiyle birlikte Ukrayna giderek krizin olumsuz etkilerinden uzaklaşma sürecinde bulunmaktadır. 2011 yılında ise % 5,2'lik bir büyüme rakamına ulaşılan Ukrayna'da 2012 yılında gerek Avrupa'daki borç krizinin etkilerinin sürmesi gerekse ülkenin önemli ihrac ürünlerinin fiyatlarında yaşanan düşüşler nedeniyle büyüme oranının % 2,5 seviyesinde kalması beklenmektedir.

Kişi başına düşen gelir açısından değerlendirildiğinde ise 2009 yılında 2.563 dolar, 2010 yılında 3.014 dolar, 2011 yılında ise 3.491 dolara ulaşıldığı görülmektedir.

Başta demir-çelik sanayi olmak üzere Sovyetler Birliği'nden kalan ağır sanayi yapılanması yüksek oranda petrol ve doğalgaz gibi enerji kaynaklarına bağımlı bir özellik göstermektedir. Ukrayna'nın kendi yeraltı zenginlikleri, sanayisi için gerekli enerjiyi sağlamak için yetersiz kalmakta bu nedenle ülke yüksek oranda Rusya'dan ithal edilen enerji, ekonomik sonuçlar dışında siyasi anlamda da birtakım sorunlara sebep olmaktadır. Bu anlamda enerji ithalatı Ukrayna'nın dış ticaret dengelerinde negatif bir durum yaratmakta ve aynı zamanda Rusya ile son dönemde yaşanan siyasi sorunların temelini oluşturmaktadır.

Ukrayna özellikle tarım ürünleri bakımından bölgede önemli bir üretici konumundadır ve ihracat yapısında demir-çelik ürünleri ve maden cevherleri de önemli yer tutmaktadır.

Ülke 2008 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmuş ve yine bu dönemde AB ile olan ekonomik ilişkilerini geliştirmeye dönük bir politika izleme yolunu seçmiştir. Yabancı yatırımların artış göstermesi ve ülkede tüketim alışkanlıklarının pazar yapısında değişiklikler yaratmasıyla birlikte, Ukrayna Türk yatırımcılar ve ihracatçılar için de önemli bir potansiyel barındırmaktadır.

2011 yılında 83,2 milyar dolarlık ithalatı olan Ukrayna'nın ithalat rakamlarının 2014 yılına gelindiğinde 90 milyar dolar civarına ulaşması beklenmektedir. Yine aynı dönemde ekonomik bakımdan da önemli adımlar atması beklenen ülkede kişi başına gelir 2011 yılı için 3.491 dolar seviyesindeyken 2014 yılında 4.000 dolar seviyesine yaklaşması öngörülmektedir.

Ukrayna-Türkiye ticareti dikkate alındığında, genel anlamda bu ülkeye verilen dış ticaret açığı sürekli bir biçimde artış göstermiş, dış ticaret hacminin en yüksek değer olan 8,3 milyar dolara ulaştığı 2008 yılında Türkiye'nin verdiği dış ticaret açığı 3,9 milyar dolar olmuştur. 2011 yılına bakıldığında ise Türkiye-Ukrayna arasındaki ticaret hacmi 6,5 milyar dolar seviyesini aşarken ithalat bu dönemde 4,8 milyar dolar, ihracat 1,7 milyar dolar olmuştur.

Ukrayna sahip olduğu işgücü yapısı, Türkiye'ye olan coğrafi yakınlığı, talep özellikleri ve tüketici yapısındaki gelişmeler ve Türk firmalarının ülke içindeki giderek artmakta olan etkinlikleri göz önüne alındığında, Türk yatırımcı ve ihracatçılar için ciddi potansiyel barındıran ülkeler arasında yer almaktadır. Özellikle ihracatı arttırmaya yönelik stratejiler

dahilinde hedef ülkeler arasında yer alan Ukrayna, halen sürdürülmekte olan serbest ticaret anlaşması müzakerelerinin sonuçlandırılması sonrasında önemli ticaret fırsatları sunacak bir ülke konumundadır.

Bu doğrultuda yapılan çalışmalar kapsamında Ukrayna otomotiv ana ve yan sanayi sektörüyle ilgili olarak planlanan yerinde pazar araştırması Ukrayna'nın finansal ve ticari merkezi olan başkent Kiev'de 23-30 Mayıs 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, bu araştırma kapsamında ülkede 23-27 Mayıs 2012 tarihleri arasında düzenlenen "SIA'2012 International Motor Show" Otomotiv Fuarı'na katılım sağlanmıştır.

2012 yılında 20.si düzenlenen ve önemli üretici ülkelerden büyük otomotiv ana ve yan sanayinden firmalarının da yer aldığı organizasyon, Ukrayna'da düzenlenen fuarlar arasında en fazla katılımcı sağlanan fuardır. Almanya, Rusya, İtalya, Çin, Türkiye, Tayvan gibi ülkelerin katılım gösterdiği fuarda Renault, Opel, Chevrolet, Hyundai, MG, KIA, Lada, Ssang Yong gibi önemli firmalar da yer almıştır. Toplam 13 ülkeden firmaların ürünlerini sergilediği fuarda Türkiye'den toplam 23 firma katılım sağlamıştır.

Yerinde pazar araştırması kapsamında öncelikle fuarda yer alan firmalarla görüşmelerde bulunulmuş, Ukrayna'daki ana ve yan sanayi firmalarıyla görüşülmüş, ülkedeki Türk firmalarıyla da görüşülerek sektör hakkında önemli bilgiler edinilmiştir.

2. UKRAYNA OTOMOTİV PAZARI

2.1 Genel Durum

Ukrayna, Doğu Avrupa'da Rusya ve Polonya'dan sonra üçüncü en büyük otomotiv pazarıdır. Fakat bu pazar 2009 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin zararlarından ciddi oranda etkilenmiştir.

2009 yılında Ukrayna milli gelirinde %14,8 oranında küçülme yaşanmış, krizin olumsuz etkileri kredi hacmi üzerinde de yavaşlamaya neden olmuş ve önceki üç yıldaki %70'lik yıllık kredi büyüme oranı 2009 itibariyle durağan konuma geçmiştir. Ücretlerdeki %9 oranındaki

düşüşün de bu duruma eklenmesiyle birlikte binek araç satışlarında %70 oranında bir azalma yaşanmıştır.

2009'daki keskin düşüşün ardından sektördeki zayıf görünüm 2010 yılı içinde de devam etmiş, hem otomobil hem de ticari araç satışlarındaki bu negatif trend 2011 yılında özellikle yılın ikinci yarısında düzelme sürecine girmiştir. 2012 yılı öngörülerinde de bu düzelme sürecinin ılımlı bir ölçüde devam etmesi beklenirken 2013-15 döneminde yıllık satışlarda çift haneli artış oranlarına ulaşılması öngörülmektedir.

2.2 Binek Otomobiller

2.2.1 Pazar Yoğunluk Oranı ve Uluslararası Kıyaslama

Ukrayna'daki araç sayısı, bağımsızlığın kazanıldığı 1991 yılından itibaren iki kattan fazla artış göstermiş olmasına rağmen hala kişi başına düşen araç sayısı bakımından bölgedeki standartların altında yer almaktadır.

Tablo 1: Ukrayna ve Diğer Ülkelerde Kişi Başına Gelir ve Otomobil Yoğunluk Oranı

Ülke Adı	Araç Sayısı (/1000 kişi)	Kişi Başına Gelir (Dolar, PPT)
Almanya	515	37.900
Fransa	497	35.000
İngiltere	494	35.900
Polonya	462	20.100
ABD	458	48.100
Japonya	452	34.300
Çek Cumhuriyeti	429	25.900
Portekiz	419	23.200
Estonya	407	20.200
Letonya	402	15.400
Danimarka	383	40.200
Bulgaristan	331	13.500
Macaristan	301	19.600
Slovakya	293	23.400
Belarus	282	14.900
G. Kore	279	31.700
Rusya	244	16.700
Romanya	198	12.300

Kazakistan	197	13.000
Ukrayna	184	7.200
Brezilya	109	11.600
Türkiye	99	14.600
Çin	33	8.400
Hindistan	26	3.700

Kaynak: Ukrayna Otomotiv Üreticileri Birliği (UkrAutoprom)

Ukrayna otomobil pazarı genel olarak değerlendirildiğinde ülkede yaşamakta olan nüfusun sahip olduğu toplam araç sayısı bakımından Avrupa ülkelerinin gerisinde kalmakla birlikte gelişmekte olan birçok ülkeyle rekabet edebilir bir düzeyde olduğu görülmektedir. Kişi başına düşen gelir miktarları da göz önüne alındığında Ukrayna'nın diğer Avrupa ülkeleri ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki yeri yukarıdaki tabloda görülmektedir.

Buna göre, Ukrayna bin kişiye düşen araç sayısı olarak 2010 yılı için 184 araca sahiptir. 2011 yılında bu rakamın bin kişiye 200 otomobil düzeyine yükseldiği tahmin edilmektedir. Kişi başına düşen gelirin 7200 ABD Doları olduğu ülkedeki araç kullanım yoğunluğuna bakıldığında, bu veriler, gelişmiş ülkelerdeki 1000 kişiye 400-500 rakamının altında kalırken (Almanya, bin kişiye 515 araç; Fransa, bin kişiye 497 araç) Doğu Avrupa'daki rakamlar ise 300-400 seviyesinde gerçekleşmektedir. Polonya ve Rusya'da 1000 kişiye düşen araç sayısı sırasıyla 447 ve 221'dir. Ukrayna'nın, otomobil yoğunluk oranı açısından Avrupa ülkelerinin gerisinde kaldığı görülmekle birlikte Türkiye, Brezilya ve Çin gibi orta sınıfı giderek büyümekte olan ülkelerle kıyaslandığında iyi bir performansa sahip olduğu söylenebilir.

Otomobil satışlarının kredilerdeki iyileşme ve ücretlerdeki artışla birlikte düzelme göstermesi öngörülmektedir. Aynı biçimde pazardaki nispeten düşük otomobil yoğunluk oranı ve halkın yüksek otomobil değiştirme potansiyeli de düşünüldüğünde satışların olumlu etkilenmesi beklenmektedir. Yine bu öngörü süreci dahilinde büyük uluslararası şirketlerce üretilen daha yüksek kalitedeki araçlara olan talebin de artması öngörülmektedir.

AB ve Ukrayna arasında imzalanan ortaklık anlaşmaları çerçevesinde ülkeye yönelik yabancı doğrudan yatırımlarda yaşanacak artışlar da otomotiv ana ve yan sanayi üretiminde birtakım

gelişmelere yol açabilir. Fakat AB ile ilişkilerde, siyasi gerekçelerden kaynaklanan bazı yavaşlamalar bu durumda bir gecikme yaratabilir.

2.2.2 Satışlar

Ukrayna'da otomotiv satışlarının ana ürün gruplarına göre dağılımın gösteren tablo incelendiğinde 2006 yılından itibaren ülkedeki binek otomobil sayısının düzenli olarak arttığı görülmekte bu artış sadece 2009 yılında küresel mali krizin etkisiyle kesintiye uğramakta ve 2011 yılında yeniden artış sürecine geçmektedir.

Tablo 2: Ukrayna Otomotiv Ana Sanayi Pazarı
(Yeni Tesciller, Adet)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Otomobiller	371.019	542.332	623.252	162.291	162.595	220.619
Otobüs-Minibüs	12.678	10.023	11.075	3.480	2.789	4.440
Kamyon-kamyonet	48.028	42.462	52.323	16.192	15.669	18.433
Toplam	431.725	594.817	686.650	181.963	181.053	243.492

Kaynak: UkrAutoprom

2008 yılında 623.252 gibi önemli bir rakama ulaşılan otomobil satışları 2009 yılında 162.595 olarak gerçekleşmiş, 2010 yılıyla birlikte kriz etkilerinin hafiflemeye başladığı görülmüştür. 2011 yılında ise satış rakamı %36 civarında artarak 221 bin adet düzeyine yükselmiştir.

Tablo 3: Avrupa, Ukrayna ve Rusya'da Yeni Otomobil Pazarı 2010-2011 Yıllık Değerleri
(Yeni Tesciller, Adet)

Pazar	2010	2011	% Değişim	Pozisyon '10	Pozisyon '11	Pozisyon Değişim
Almanya	2.916.260	3.173.634	8.8	1	1	0
Rusya	1.912.794	2.653.408	38.7	5	2	3
Fransa	2.251.669	2.204.229	-2.1	2	3	-1
İngiltere	2.030.846	1.941.253	-4.4	3	4	-1
İtalya	1.961.579	1.748.143	-10.9	4	5	-1
İspanya	982.015	808.059	-17,7	6	6	0
Belçika	547.347	572.211	4,5	7	7	0
Hollanda	482.544	556.123	15,2	8	8	0
Avusturya	328.563	356.145	8,4	9	9	0
İsviçre	294.684	318.958	8,4	11	10	1
İsveç	304.984	289.684	5,3	12	11	1
Polonya	315.858	277,430	-12,2	10	12	-2

Ukrayna	162.595	220.619	35,7	15	13	2
Çek Cumhuriyeti	169.236	173.282	2,4	14	14	0
Danimarka	153.858	168.707	9,7	16	15	-1
Portekiz	223.464	153.433	-31,3	13	16	-3
Norveç	127.754	138.345	8,3	18	17	1
Finlandiya	11.989	126.123	12,6	19	18	1
Yunanistan	141.499	97.682	-31,0	17	19	-2
İrlanda	88.446	89.896	1,6	21	20	1
Romanya	94.541	81719	-13,6	20	21	-1
Slovakya	64.033	68.203	6,5	22	22	0
Slovenya	59.226	58.417	-1,4	23	23	0
Lüksemburg	49.726	49.881	0,3	24	24	0
Macaristan	43.479	45.097	3,7	25	25	0
Bulgaristan	15.646	19.136	22,3	26	26	0
Estonya	8.848	15.350	73,5	27	27	0
Litvanya	7.970	13.223	65,9	28	28	0
Letonya	4.976	8.849	77,8	29	29	0
İzlanda	3.106	5.083	62,2	30	30	0
Avrupa Toplam	15.843.790	16.447.577	3,8			

Kaynak: Ukrayna Otomotiv Üreticileri Derneği (UkrAutoProm)

Ukrayna 2008 yılında otomobil satışları bakımından Avrupa'da 7. en büyük pazarı konumundayken, 2009 yılındaki kriz sürecinin etkisiyle 15. büyük pazar konumuna gerilemiştir. 2011 yılında ise satışlarda yaşanan artışla, Ukrayna otomobil pazarı toparlanmaya başlamış ve Avrupa'daki 13. pazar konumuna gelmiştir. Aynı kıyaslama Doğu Avrupa ülkeleri arasında yapıldığında, Ukrayna'nın 2011 yılında Polonya ve Rusya'dan sonra en büyük üçüncü pazar konumunda olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Yıllara Göre Ukrayna Binek Otomobil Pazarı
(Bin Adet)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Yeni Araçlar (Yeni Tesciller)	30,0	31,9	83,5	61,7	71,2	108,1	154,8	211,9	265,5	371,0	542,3	623,3	162,3	162,6	220,6
Kullanılmış araçlar (İthal Edilen 2. El Araçların Yeni Tescilleri)	250	205	215	150	57	45	34	17	7	9	6	5	3	2	2
2.El Satışlar (İç Pazardaki 2. El Satışlar)	350,0	414,0	300,0	224,0	240,0	306,0	441,0	379,6	372,0	402,7	450,7	455,4	337,9	373,7	334,2
Toplam Binek Otomobil Pazarı	630	651	598	436	368	459	630	609	645	783	999	1084	503	539	557

Kaynak: UkrAutoProm

Tablo 4 incelendiğinde 1997-2011 yılları arasında Ukrayna’da yeni araçlar ve kullanılmış ithal otomobiller ile ikinci el satışlar bakımından otomobil pazarının yapısı görülmektedir. Tablodaki veriler dikkate alındığında 2002 yılına kadar ülkeye girişi olan yeni araç sayısında görülen artışın aynı biçimde kullanılmış araç ithalatında da kendini gösterdiği dikkat çekmektedir. Özellikle 1990’lı yılların sonlarında ciddi boyutlara ulaşan kullanılmış araç ithalatı, hükümetin aldığı önlemler ile düşürülmeye çalışılmış, 2002 yılında yürürlüğe giren kullanılmış araçlara yönelik yeni gümrük vergisi ile bu tür araçların ithalatına ciddi bir engel getirilmiştir.

Bunun yanında, yaşı 5 yıldan büyük olan otomobiller ile 8 yılı aşan kamyon ve kamyonetlerin ithalatına getirilen yasaklama da bu noktada ciddi bir etki yaratmış ilerleyen dönemde kullanılmış araç ithalatı çok küçük rakamlara kadar düşmüştür. Fakat Ukrayna’nın 2008 yılında Dünya Ticaret Örgütü’ne (DTÖ) katılması sonrasında bu tür ithalat uygulamalarına getirilen kısıtlamaları kaldırma yükümlülüğü altına girmesine rağmen hükümetin uygulamaya koyduğu kayıt işlem harçlarını arttırma yoluyla bu alanda önemli bir artışın önüne geçilmiştir.

4 Yıllık Öngörüler

2009 yılında yaşanan küresel mali krizin etkisiyle demir çelik ve metal fiyatlarında yaşanan düşüşler Ukrayna’nın temel ihracat kalemlerini oluşturan bu ürün grubuna yönelik talepte ani bir düşüş yaratmıştır. Yine bu dönemde krizin etkilerinin tüketici harcama alışkanlığı ve tüketici güveni üzerinde de aşındırıcı bir etki yaratması ülke milli gelirinde tarihi bir düşüşe yol açmıştır. Ukrayna otomotiv sektörü bu talep düşüşünden ciddi biçimde etkilenmiş ve 2009 yılında sektördeki gerileme %73 gibi bir rakama ulaşarak Orta ve Doğu Avrupa’daki ülkeler arasındaki en ciddi sorun olarak ortaya çıkmıştır.

2012-2015 döneminde tüketici gelirlerinde ve telafi edici talepteki artışlarla birlikte otomobil satışlarında büyüme trendinin devam etmesi beklenmektedir. Fakat kredi olanaklarının hala yeterince erişilebilir olmaması ve demografik kısıtlar (Ukrayna nüfusundaki düşüş süreci devam etmektedir) sebebiyle otomobil satışlarındaki büyümenin 2003-07 arasındaki rakamlara ulaşması henüz uzak görünmektedir.

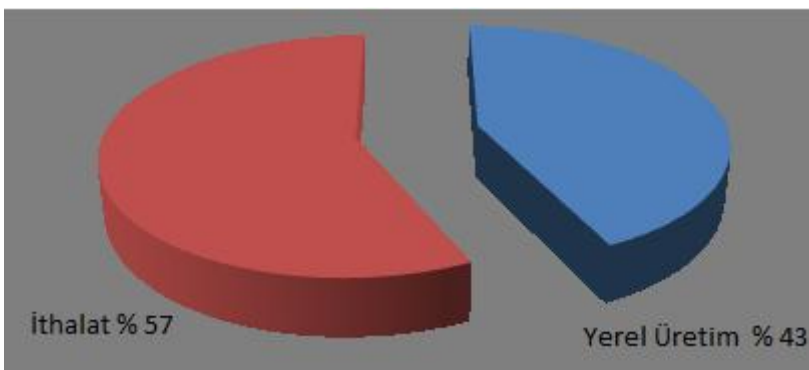
2012 yılında başta Euro 2012 Avrupa Futbol Şampiyonası'nın da katkısıyla altyapı olanaklarının iyileştirilmesiyle birlikte binek otomobil satışlarının %20 civarında artması beklenmekte (250 bin araç) ve yine bu dönemde Ukraynalı otomobil satıcılarının yeni galeriler açarak ve var olan satış merkezlerini modernleştirerek belirlemiş oldukları genişleme stratejilerini sürdürmeleri öngörülmektedir. Bu anlamda önümüzdeki dönemde bu sektördeki yatırım olanaklarının artış göstereceği söylenebilir.

2011 yılında otomobil satışlarındaki büyüme %35,7 oranında gerçekleşmiştir. Beklenti analizlerine göre 2012-15 döneminde yeni otomobil satışlarının yıllık ortalama % 13,5'lik bir büyüme göstermesi beklenirken. 2015 yılına gelindiğinde ise otomobil stokunun 1000 kişiye 208 araç seviyesine ulaşması öngörüler arasında yer almaktadır. Fakat bu noktada ülkenin zayıf altyapısı, Ukrayna'da otomotiv sektörünün potansiyelini kısıtlayan bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle yollardaki bozuk altyapı Sovyet döneminden kalma bir sorun olarak hala gündemde yer tutmaktadır ve batı tipi otobanlara pek rastlanmamaktadır.

Pazar Payları

Ukrayna Motorlu Araç Üreticileri Derneği (UkrAutoprom) verilerine göre Rus ve Ukrayna markaları satış hacmi anlamında ülkede en büyük paya sahip markaları oluşturmaktadır. Özellikle başta en büyük Rus otomobil üreticisi AvtoVAZ (Volga Automobile Plant) olmak üzere genel anlamda Rus firmaları hala Ukrayna otomobil pazarına hakim konumdadır. Diğer yandan, Hyundai-Kia Grubu ve Toyota gibi Uzakdoğulu üreticiler, Renault, Volkswagen gibi Avrupalı üreticiler pazardan giderek daha fazla pay almaya başlamıştır.

Grafik: Binek Otomobil Pazar Yapısı

VAZ marka araçlar ya Ukrayna’da monte edilmekte ya da genel olarak BDT ülkelerinden ithal edilerek Ukrayna’daki satışlarda %15 civarında bir paya sahip konumda bulunmaktadır. (2011 yılında %13,2’lik pay).

Hyundai, 2010 yılında 3. sırada iken, 2011’de 22.744 adetlik satışla pazardan %10,3 pay almış ve ülkenin en büyük otomobil üreticisi ZAZ’ı (Zaporizhzhya Automotive) geçerek 2. sıraya yükselmiştir.

UkrAVTO’nun da bir parçasını oluşturan ve Ukrayna’nın en büyük otomotiv kuruluşu olan Zaporizhzhya Automotive (ZAZ) 2011 rakamları dikkate alındığında toplam satışların %9,2’sini gerçekleştirmiş 3. sırada yer almıştır.

İlk üç firmanın dışında Toyota, Renault, Chevrolet, Skoda, Volkswagen, Ford, Nissan gibi üreticiler de pazarda önemli satış rakamlarına ulaşmışlardır.

Renault Ukrayna’daki pazar payını arttırmak amacıyla bu dönemde yatırım olanaklarını arttırmaya başlamış ve Rusya’da üretimini gerçekleştirdiği Logan ve Sandero modellerini Ukrayna’ya ihraç etme yolunu seçmiştir. Lifan Car firması da 2011 yılında Ukraynalı Bogdan Corporation aracılığıyla ülkede araç satışına başlamıştır.

Tablo 5: Binek Otomobil Pazarı Marka Sıralaması

(Adet, Yüzde)

Marka	2007		2008		2009		2010		2011	
	Adet	(%)	Adet	(%)	Adet	(%)	Adet	(%)	Adet	(%)
VAZ (LADA)	127.421	23,5	105.103	16,9	32.447	20,0	24.901	15,3	29.025	13,2
HYUNDAI	22.595	4,2	45.625	7,3	13.202	2,1	13.484	8,5	22.774	10,3
ZAZ	93.247	17,2	68.019	10,9	11.675	7,2	14.944	9,2	20.380	9,2
TOYOTA	23.714	4,4	32.946	5,3	8.560	5,3	10.005	6,2	13.731	6,2
RENAULT	3.718	0,7	4.115	0,7	3.512	2,2	8.529	5,2	11.911	5,4
CHEVROLET	45.981	8,5	51.970	8,3	9.375	5,8	8.812	5,4	11.544	5,2
SKODA	22.020	4,1	28.435	4,6	6.653	4,1	7.476	4,6	11.075	5,0
VOLKSWAGEN	10.068	1,9	13.917	2,2	4.667	2,9	4.718	2,9	10.928	5,0

FORD	9.948	1,8	11.874	1,9	3.349	2,1	7.928	4,8	10.825	4,9
NISSAN	12.962	2,4	21.680	3,5	5.911	3,6	5.558	3,4	9.935	4,5
KIA	16.185	3,0	24.881	4,0	8.036	5,0	7.294	4,5	9.892	4,5
MITSUBISHI	30.002	5,5	44.849	7,2	7.430	4,6	7.784	4,8	7.793	3,5
DAEWOO	13.276	2,4	14.927	2,4	2.547	1,6	3.065	1,9	6.674	3,0
GEELY	4.325	0,8	13.403	2,2	4.671	2,9	4.098	2,5	6.651	3,0
CHERY	18.568	3,4	27.718	4,4	8.483	5,2	8.557	5,3	4.811	2,2
PEUGEOT	2.256	0,5	2.735	0,4	571	0,4	1.257	0,8	3.383	1,5
SSANG YONG	1.811	0,3	4.275	0,7	1.289	0,8	2.545	1,6	2.768	1,3
BMW	2.228	0,4	2.321	0,4	833	0,5	1.362	0,8	1.751	0,8
AUDI	1.366	0,3	1.351	0,2	679	0,4	988	0,6	1.553	0,7
CITROEN	1.394	0,3	1.277	0,2	196	0,1	305	0,2	1.572	0,7

Kaynak: UkrAutoProm

Ukrayna'da gelirlerin hızlı biçimde artması ve orta sınıfın giderek daha güçlü bir hal alması sonrasında 2006 yılında Euro-2 Avrupa çevre standartlarının da kabul edilmesiyle birlikte ülkede satışı yapılan otomobillerin kalitesinde belirgin bir artış gözlenmiştir. Euro-3, Euro-4 ve daha üst standartların da önümüzdeki yıllarda yürürlüğe konması planlanmaktadır. Bununla birlikte aynı zamanda BDT dışı ülkelerin pazar payları da aynı sebepten artmıştır. 2009 yılında krizin etkileri derinleşene kadar büyük uluslararası şirketlerin satış rakamlarında önemli bir yükseliş yaşanmıştır. Krizin kesintiye uğrattığı bu sürecin, 2011 yılında yeniden başladığı gözlenmekte ve önümüzdeki yıllarda da devam edeceği öngörülmektedir.

2009 yılında yaşanan finansal kriz ve yine aynı dönemde Ukrayna'nın DTÖ'ye katılımı sonrası ülkede ikinci el ithal araçlara yönelik talep artmıştır. Bu özellikteki araçların ithalatına yönelik hükümet tarafından uygulanan yasaklama 2008 yılında DTÖ'ye katılımı birlikte kaldırılmıştır. Özellikle 2002-2006 döneminde hükümetin aldığı bir dizi önlem ile ikinci el araba ithalatı önemli oranda azaltılmış fakat DTÖ üyeliği sonrası kısıtlamaların azalması gereği ortaya çıkınca hükümet bu arabaların kayıt işlemi maliyetlerini arttırma yoluna gitmiştir.

Bu anlamda ülkenin 2008 yılında DTÖ'ye katılımı otomotiv pazarı üzerinde de ciddi etkiler yaratmış, özellikle iş yapma biçimleri ve yatırım olanaklarında artışlar sayesinde yabancı

firmaların bu pazara yönelik olarak Ukrayna'da eyleme geçme stratejilerinde artış gözlenmiştir.

Avrupa menşeli araçlara uygulanan gümrük vergilerindeki düşüş sonrası BDT dışı ülkelerin uzun dönemde pazar paylarının artması beklenmektedir.

Ukrayna'daki ortalama gelir düzeyi dikkate alındığında, binek araç talebinin küçük ve orta ölçekteki araçlar üzerinde yoğunlaşması öngörülmektedir. Bunun haricinde ülke nüfusunda yüksek gelir grubunda yer alan bir kesimin daha çok Batı menşeli üst sınıf araçlara yöneldiği görülmektedir. Lüks araç pazarının da bu öngörü sürecinde büyüme potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir.

2.3 Ticari Araçlar

Ağır vasıtalar ve kamyonlar, ticari araç pazarında 2/3'lük bir paya sahiptir. Geri kalan bölümü ise hafif ticari araçlar oluşturmaktadır.

2009 krizi bu alanda da talep miktarını önemli oranda düşürmüştür. Fakat sonrasında pazar yeniden bir canlanma içine girmiştir ve özellikle 2012-15 döneminde ekonomik canlanmanın devam etmesi ve kredi büyümesinin de etkisiyle, iki basamaklı yıllık büyüme oranlarına ulaşılması beklenmektedir.

2010 yılından itibaren ağır vasıta ve ticari araç pazarında durgunluk sürecinden çıkılmasının en büyük sebeplerinden birisi olarak özellikle 2011 yılı itibariyle Avrupa Futbol Şampiyonası hazırlıklarına yönelik inşaat ve müteahhitlik sektöründe bu araç türlerine olan talep artışı gösterilebilir.

Bunun dışında öngörülen süre dahilinde yeni ticari araç talebini arttırması muhtemel bir diğer etken de mevcut kamyonların yenileme ihtiyacının ortaya çıkmış olmasıdır. Zira, Ukrayna'nın kamyon parkının önemli bir bölümünü 8 yaşın üstünde ve ağırlıklı olarak Rus menşeli araçlar oluşturmaktadır.

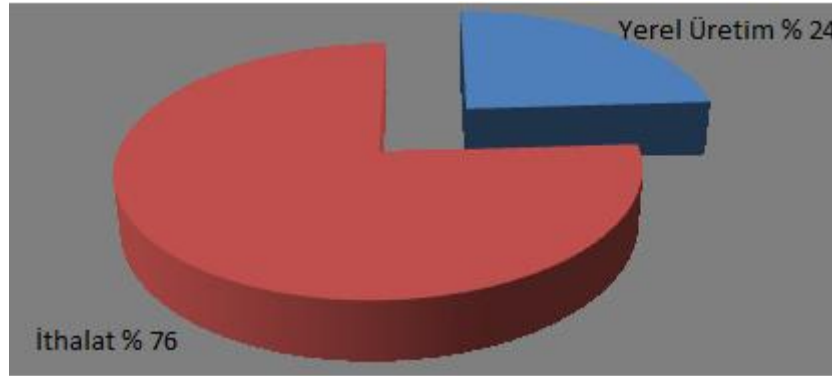
Tablo 6: Ukrayna Otomotiv Ana Sanayi Pazarı
(Yeni Tesciller, Adet)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Binek Otomobil	371.019	542.332	623.252	162.291	162.595	220.619
Otobüs-Minibüs	12.678	10.023	11.075	3.480	2.789	4.440
Kamyon-kamyonet	48.028	42.462	52.323	16.192	15.669	18.433
Toplam	431.725	594.817	686.650	181.963	181.053	243.492

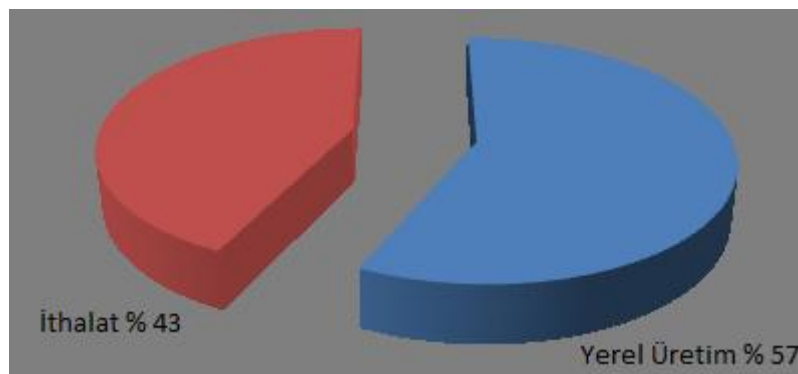
Kaynak: UkrAutoprom

Ülkedeki otobüs ve kamyon gibi sektörün diğer önemli iki ayağı bakımından da 2008 yılına kadar gözlenen hızlı artış kriz sonrası yeniden bir artış şeklinde kendini göstermektedir. Bununla birlikte kriz öncesi değerlere ulaşılması için henüz erken olduğu söylenebilir. 2011 yılı değerlerine bakıldığında otobüs-minibüsler bakımından 4.440, kamyon-kamyonetler bakımından 18.433'lük satış rakamına ulaşılmıştır.

Kamyonlar, Pazar Yapısı

Otobüsler, Pazar Yapısı

Markalar

Ukrayna ticari araç pazarı talebi genel olarak ithalat tarafından karşılanmakta ve bu alanda en önemli ülkeler olarak Almanya, Hollanda ve Rusya dikkat çekmektedir. Pazardaki başlıca hakim firmalar Volkswagen, GAZ ve Mercedes'tir.

2.4 Üretim ve Başlıca Araç Üreticileri

Ukrayna'da otomobil üretiminde 2008 yılına kadar görülen hızlı büyüme sadece talep kaynaklı bir gelişme olmanın dışında aynı zamanda hükümetin de ithalatı kısırarak ülkede yerli üretimi desteklemek konusundaki kararlılığından kaynaklanmıştır. Bu anlamda, vergi avantajları, yedek parçaların gümrüksüz ithalatı, araba satışlarından KDV alınmaması gibi teşvikler bu büyümede etkili olmuştur.

2009 ve 2010 yıllarında Ukrayna otomobil üretiminde kapasite kullanım oranları %30'lara kadar düşmüştür. Bununla birlikte yerel otomobil üretiminin, üretimdeki yerelleşme ve yabancı yatırımın cazip hale getirilmesine dönük stratejilerle gelecek dönemde genişlemesi öngörülmektedir. Özellikle üretim sürecindeki yerelleşme stratejisi sayesinde birçok işletme mevcut üretim yapılarında harcamaları düşürecek ve portföylerinde genişleme sağlayacak gelişmeler yaşamışlardır.

Ukrayna'nın DTÖ üyeliği sonrası, hükümetin yerel üreticilere sağladığı teşviklerden vazgeçmesi ve rekabeti sürekli kılacak önlemler alması gereği ortaya çıkmış, bunun yanında AB ile yürütülen müzakereler kapsamında mevcut ortaklık ilişkisinin ilerletilerek serbest ticaretle sonuçlanacak bir aşamaya getirilmesiyle otomobil piyasasının da tam anlamıyla liberalleşmesi olanağı belirmiştir.

Son yıllarda Ukrayna'da yatırım yapmakta olan batılı otomobil ve yedek parça şirketlerinin büyük çoğunluğu Ukrayna'nın batı bölgelerine yönelmeyi tercih etmiş, ülke bu noktada yeni AB üyesi, ücretlerin daha yüksek olduğu birtakım ülkelerle sınır komşusu olmasının avantajından faydalanmıştır.

AB ile yeni imzalanan anlaşma sonrası doğrudan yabancı yatırımlar konusunda gelişmeler yaşanması öngörülebilir. Fakat Ukrayna'daki siyasi gelişmelerle ilgili AB'nin endişeleri de devam etmektedir.

Yerel işletmelerin büyük bölümü yabancı araçların montaj tesislerini Ukrayna'da oluşturma yoluna giderek ülke pazarında önemli ve sağlam bir yer edinmeye başlamışlardır. Özellikle ZAZ, ülkenin en önemli yerel üreticisi konumunu sağlamlaştırmak amacıyla Adam Opel, Daimler AG, GM-Daewoo, VAZ, Tata, Chery, ve Kia gibi büyük yabancı üreticilerin montaj ayağını oluşturmakta, KrASZ firması Rexton, FAW, VAZ ve Kyron gibi şirketlerle, Bogdan Cooperation ise Hyundai, Lada, Subaru, Isuzu gibi büyük üreticilerle işbirliği yoluna gitmiştir.

2009 yılında yaşanan kriz döneminde Ukrayna'daki araç üretimi %84 oranında düşerek 70.400 adede gerilemiştir. Aynı yıl otomobil ve diğer binek araç üretimi 65.700 adede kadar düşmüştür. Toplam araç üretimi 2010 yılı sonlarına doğru yeniden düzelme göstermiş ve yıl genelinde %18 oranında büyümüştür. 2011 yılında gelindiğinde otomobil üretiminin bir önceki yıla göre %30, otobüs-minibüs üretiminin %36 arttığı, kamyon-kamyonet üretiminin ise %36 gerilediği görülmektedir. Toplamda otomotiv ana sanayi üretimi ise 2011 yılında bir önceki yıla göre %26 artmıştır.

Diğer yandan Ukrayna Otomotiv Üretici Derneği'nin 2012 yılı ilk beş aylık verilerine göre otomobil üretimi 33.456 adet olarak gerçekleşmiş ve üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre %15 gerilemiştir.

UkrAutoprom verilerine göre ZAZ, 2009 yılında Ukrayna otomobil üretiminin %77'lik kısmını karşılarken bu oran 2010 yılında %56'ya düşmüştür. 2011'de ise bu oran %60,1'e yükselmiştir. ZAZ firmasının ürettiği Slavuta, Lanos, Sens, Vida (GM-Daewoo Lisanlı) ve Forza (Chery lisanslı) modellerinin bir bölümü BDT ülkeleri ve Doğu Avrupa pazarlarına ihraç edilmekte ve firma VAZ, Daewoo, Chevrolet, Chery, Opel gibi markaların da montaj süreçlerini üstlenmektedir.

Ülkenin bir diğer önde gelen araç üreticisi olan Bogdan ise 2009 yılında üretimin %22'sini üstlendiği, bu oranın 2010 yılında %26'ya yükseldiği görülmektedir. 2011 yılında ise

Bogdan'ın toplam üretimdeki payı %20,1'e düşmüştür. Bogdan firması, LuAZ, Cherkaskiy Otobüsleri (Ukrayna), Isuzu (Japonya) ve Hyundai (G.Kore) gibi firmaların da aralarında bulunduğu bir birliktelik olarak 2005 yılında oluşturulmuştur. Otobüs-minibüsler ve VAZ modelleri daha çok Cherkaskiy tesislerinde, diğer yabancı modeller ise Lutsk tesislerinde üretilmektedir.

Ülkedeki diğer iki büyük otomobil üreticisi ise Eurocar ve Kremenchuk Car Assembly Plant (KrASZ)'dır. Bu firmalar toplam çıktı olarak ise ülke üretiminde sırasıyla %11,1 ve %6,2 gibi paylara sahiptir. Eurocar ülkede Skoda, VW, Audi ve Seat gibi markaların KrASZ ise SsangYong (G.Kore) ve Geely (Çin) gibi markaların montaj süreçlerini üstlenmektedir.

Yük taşımaya yönelik ticari araçların Ukrayna'daki en büyük yerel üreticileri AvtoKrAZ ve ZAZ firmaları olup, AvtoKrAZ ülkedeki tek ağır kamyon üreticisidir. Kremenchuk'ta tesisleri bulunan firma aynı zamanda askeri araçlar üretmekte ve Rusya'ya yönelik ihracatta önemli bir yer tutmaktadır. Ülkenin en büyük ana sanayi üreticisi ZAZ ise GM-Daewoo lisanslı Lanos modelini "tek-kabin hafif kamyonet" karoser tipinde "Lanos Pick-up" model adıyla üretmekte ve pazarlamaktadır.

Ukrayna'da Sovyet döneminde başlayan otobüs üretimi günümüzde de devam etmektedir. BAZ (Etalon), LAZ, Bogdan gibi firmalar otobüs-midibüs-minibüs üretmektedirler. Ülkede Euro emisyon standartlarına uygun modern otobüsler üretilmekte ve yakın ve çevre pazarlara ihraç edilmektedir. Ayrıca yabancı lisanslarla minibüs ve midibüsler de üretilmekte ve özellikle, ülkede şehiriçi toplu ulaşımda kullanılmaktadır.

2011 yılında Bogdan ve MAN (Almanya) imzaladıkları bir anlaşma ile Ukrayna'da otobüs üretimine başlamışlardır. Üretilen araçlar diğer firmalardan farklı olarak Euro-4 ve Euro-5 çevre standartlarına uygun olarak üretilecektir.

Ukrayna'nın otomobil ihracatı ise genellikle BDT ülkeleri ve bazı Orta Doğu ülkelerine yönelik olmaktadır.

Tablo 7: Ukrayna'da Başlıca Üreticiler ve Üretim Hacimleri
(Adet)

	Üretici	2010	2011	Değişim (%)
1	ZAZ	45.465	60.862	34
	Binek Otomobil	42.266	59.360	40
	Kamyon-Kamyonet	2.855	1.202	-58
	Otobüs-Midibüs	344	300	-13
2	BOGDAN	21.317	21.033	-1
	Binek Otomobil	19.190	20.240	5
	Kamyon-Kamyonet	1.213	649	-46
	Otobüs-Midibüs	914	144	-84
3	EUROCAR	7.464	11.656	56
	Binek Otomobil	7.464	11.656	56
	Kamyon-Kamyonet	-	-	
	Otobüs-Midibüs	-	-	
4	KrASZ	6.341	6.529	3
	Binek Otomobil	6.341	6.529	3
	Kamyon-Kamyonet	0	200	
	Otobüs-Midibüs	-	-	-
5	(BAZ) ETALON	845	1.395	65
	Binek Otomobil	-	-	
	Kamyon-Kamyonet	147	232	58
	Otobüs-Midibüs	698	1.163	67
6	AvtoKrAZ	1.092	1.018	-7
	Binek Otomobil	-	-	
	Kamyon-Kamyonet	1.092	1.018	-7
	Otobüs-Midibüs	-	-	
7	Cherkaskiy	846	857	1
	Binek Otomobil	-	-	-
	Kamyon-Kamyonet	113	29	-74
	Otobüs-Midibüs	733	828	13
8	Chernigivski	310	571	84
	Binek Otomobil	-	-	
	Kamyon-Kamyonet	-	-	
	Otobüs-Midibüs	310	571	84
9	Chasivyerski	319	551	73
	Binek Otomobil	-	-	-
	Kamyon-Kamyonet	-	-	-
	Otobüs-Midibüs	319	551	73
10	ZKT/ LAZ	89	97	9
	Binek Otomobil	-	-	

	Kamyon-Kamyonet	-	-	
	Otobüs-Midibüs	89	97	9
11	ANTORUS	66	84	27
	Binek Otomobil	-	-	-
	Kamyon-Kamyonet	-	-	-
	Otobüs-Midibüs	66	84	27
Toplam	Binek Otomobil	75.261	97.585	30
	Kamyon-Kamyonet	5.307	3.330	-37
	Otobüs-Midibüs	2.740	3.738	36
	Toplam	83.308	104.653	26

Kaynak: UkrAutoprom

2.5 Yan Sanayi

Ukrayna'da 450-500 civarında otomotiv yan sanayi firmasının faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir. Bunlardan 50 kadarı yabancı sermayeli şirketlerdir. Otomotiv yan sanayi ve yedek parçası pazarı bakımından Ukrayna oldukça gelişmiş ve rekabetçi bir piyasa yapısı göstermektedir. Pazarın %90'lık bölümünü ithalat oluşturmaktadır. Diğer yandan, yerel yedek parça üreticileri üretimlerinin yaklaşık 2/3'lük bölümünü Rusya ve BDT ülkelerine ihraç etmektedir.

Batılı yatırımcılar özellikle ülkenin batı bölümlerinde hızla artan bir biçimde üretim tesisleri oluşturmakta ve Avrupa ülkelerine bu bölgeden ihracat yapmaktadır. Özellikle bazı Avrupa ülkeleri yedek parça ile ilgili emek yoğun üretim süreçlerini Macaristan ve Polonya'dan Ukrayna'ya kaydırmışlardır.

Ukrayna'da faaliyet gösteren Leoni (Almanya) gibi yabancı otomotiv yan sanayi firmaları yedek parça ve kablo üretimi için ülkenin batı bölgelerinde 40 milyon Euro maliyetle bir üretim tesisi kurmuştur. Aynı şekilde Inter Groclin (Polonya) da yine bu bölgede iç döşeme tesisi oluşturmuştur. Ülkemizin önde gelen firmalarından İnci Akü'nün bir iştiraki olan Metra Akü (JSC Metra) 1998'den beri Ukrayna'da üretim yapmaktadır. Kiev'de bulunan starter akü fabrikası yıllık 300 bin adetlik kapasiteye sahiptir.

Yazaki (Japonya) firması 30 milyon Euro'ya Zakarpatia şehrinde 2003 yılında kablo üretim tesisi kurmuş, Wet Automotive Systems (Almanya) da yine bu şehirde otomobil ısıtma sistemleri üretmeye yönelik bir tesis yatırımı yapmıştır.

2.6 Çevresel Uygulamalar

CO2 Emisyonu

Ukrayna biraz gecikmiş olarak da olsa çevre politikalarına uyum doğrultusunda sıkı tedbirler almaya başlamıştır. 2006 yılında ülkede üretilen ve ithal edilen tüm araçlara yönelik Euro-2 emisyon standartlarına uyumla ilgili yasalar yürürlüğe girmiştir. Euro-3'ün 2010'da, Euro-4 2011'de yürürlüğe girmesi planlanmışsa da henüz bu standartlarla ilgili mevzuat tamamlanmamıştır. Bunun sebebi olarak, yerel araç üreticilerinin henüz bu standartlara uyum sağlayacak durumda olmaması nedeniyle yerel üretimin ithal mallar karşısında korunmaya çalışılması gösterilmektedir. Ancak daha ileri Euro emisyon standartlarının önümüzdeki yıllarda yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Diğer yandan, 2011 yılında ise Bogdan ve MAN arasında Ukrayna'da Euro-4 ve Euro-5 standartlarına uygun olarak otobüs üretmeye yönelik bir anlaşma imzalanmıştır. Araçların üretimi sırasında AB'yle uyum sürecine de uygun olarak bu standart uygulamalarına uyumun bir norm haline gelmesi ilerleyen dönemde öngörülmektedir.

3. DIŞ TİCARET

3.1 Ukrayna'nın Oto Ana Sanayi Dış Ticareti

3.1.1 İthalat

Ukrayna'nın otomotiv ana sanayi ithalatının %67'sini binek araçlar (yaklaşık 3 milyar dolar), %17'sini kamyon ve kamyonet gibi yük taşımaya mahsus araçlar (769 milyon dolar), %12,6'sını traktörler (560 milyon dolar), %1,8'ini özel amaçlı motorlu taşıtlar (79 milyon dolar) ve %1,3'ünü otobüs-minibüs gibi toplu halde yolcu taşımaya mahsus araçlar oluşturmaktadır (57 milyon dolar).

Tablo 8: Ukrayna'nın Ürünlere Göre Otomotiv Ana Sanayi İthalatı

(Değer: Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8703	Otomobiller, Binek Araçlar	5.731.626	934.693	1.743.515	2.979.470
8704	Kamyon-Kamyonetler	1.081.108	234.963	426.558	768.755
8701	Traktörler	881.332	140.925	324.116	559.079
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	147.906	53.815	66.160	78.667
8702	Otobüs, Midibüs, Minibüsler	106.236	27.373	31.212	56.789
	TOPLAM	7.948.208	1.391.769	2.591.561	4.442.760

Kaynak: Trademap

Araç türüne göre başlıca tedarikçi ülkeler şu şekilde sıralanmaktadır:

Otomobiller, Diğer Binek Araçlar: Japonya (%21,5), Almanya (%18,3), G. Kore (%10,8), Rusya (%10,4), İngiltere (%7,5) ve ABD (%5,3)

Kamyon-Kamyonetler: Almanya (%35,1), Rusya (%15,6), Fransa (%8), Belarus (%7,2), ABD (%6,6) ve Hollanda (%6,2)

Otobüs-Minibüsler: Rusya (%29,5), Almanya (%21,1), Belarus (%19,5), Türkiye (%10,2)

Traktörler: Belarus (%24,2), ABD (%21,1), Almanya (%12,6), Hollanda (%11,9)

Tablo 9: Ukrayna'nın Ülkelere Göre Otomotiv Ana Sanayi İthalatı

(Değer: Bin Dolar)

ÜLKE	2008	2009	2010	2011
Almanya	1.004.588	260.789	540.864	903.852
Japonya	2.244.738	299.579	513.449	644.698
Rusya Federasyonu	931.055	130.045	183.943	459.694
ABD	641.917	103.400	209.215	363.324
G. Kore	211.604	53.490	123.415	322.211
İngiltere	437.826	100.837	165.829	232.916
Belarus	370.621	59.039	157.491	210.327
Fransa	176.046	25.525	65.977	131.822
Slovakya	65.108	21.095	57.262	118.976
Çek Cumhuriyeti	11.956	6.434	19.461	118.147
Hollanda	163.744	49.125	62.314	116.646
Çin	154.217	14.497	27.402	110.914
Türkiye	292.088	71.636	76.641	108.176
İspanya	151.313	22.106	36.046	94.833
Belçika	81.522	16.185	34.826	71.333
Polonya	140.471	16.598	38.852	65.413
Romanya	131.055	18.607	57.032	59.117

Tayland	53.394	5.689	24.147	47.955
İtalya	52.510	12.481	19.629	37.060
Kanada	80.844	7.666	32.622	35.249
İsveç	63.651	9.276	12.670	34.171
Özbekistan	116.717	8.691	13.164	33.326
Meksika	47.722	12.816	12.534	26.657
Macaristan	49.112	12.116	42.589	25.445
Avusturya	34.645	8.765	23.360	12.506
Arjantin	11.932	0	2.581	11.158
Hindistan	7.707	2.972	5.759	10.225
Danimarka	10.390	4.830	5.108	6.672
Litvanya	15.578	4.176	7.249	5.505
İsviçre	21.957	2.323	5.831	5.271
Diğerleri	172.180	30.981	14.299	19.161
TOPLAM	7.948.208	1.391.769	2.591.561	4.442.760

Kaynak: Trademap

Toplam otomotiv ana sanayi ithalat verilerine göre 2011 yılında başlıca tedarikçiler; Almanya (%20,3), Japonya (%14,5), Rusya (%10,3), ABD (%8,2), G. Kore (%7,3), İngiltere (%5,2) ve Belarus (%4,7) olmuştur. Ülkemiz, Ukrayna 2011 yılı otomotiv ana sanayi ithalatından aldığı %2,4 pay ile 13. sırada yer almıştır.

3.1.2 İhracat

Ukrayna'nın otomotiv ana sanayi ihracatının ürünlere dağılımı şu şekilde: Otomobiller ve diğer binek araçlar (%56,8), Traktörler (%15,8), Kamyon-kamyonetler (%12,7), Otobüs-minibüsler (%7,8) ve Özel amaçlı motorlu taşıtlar (%7,0).

Tablo 10: Ukrayna'nın Ürünlere Göre Otomotiv Ana Sanayi İhracatı
(Değer: Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8703	Otomobiller, Binek Araçlar	602.043	126.428	217.466	283.282
8701	Traktörler	126.556	23.707	46.568	78.653
8704	Kamyon-Kamyonetler	109.626	42.839	61.085	63.062
8702	Otobüs, Midibüs, Minibüsler	73.099	11.883	21.376	38.739
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	102.496	62.912	50.304	34.769
	TOPLAM	1.013.820	267.769	396.799	498.505

Kaynak: Trademap

Araç türlerine göre ihracatta başlıca ülkeler şunlardır:

Otomobiller: Rusya (%96,6), Kazakistan (%1,9), Belarus (%0,6), Azerbaycan (%0,6)

Traktörler: Rusya (%87,2), Kazakistan (%3,5), Mısır (%2,1), Moldova (%1,1), Polonya (%1), Özbekistan (%0,8), Tacikistan (%0,6)

Kamyon-Kamyonetler: Rusya (%62,8), İran (%10,6), Polonya (%4,5), Kazakistan (%3,8), Filipinler (%3,7), Azerbaycan (%3,1), Uganda (%2,8), Özbekistan (%2,6), Belarus (%1,4)

Otobüs-Minibüsler: Rusya (%57), Makedonya (%36,3), Moldova (%3,7), Gürcistan (%1), Kazakistan (%0,7)

Tablo 11: Ukrayna'nın Ükelere Göre Otomotiv Ana Sanayi İhracatı
(Değer: Bin Dolar)

ÜLKE	2008	2009	2010	2011
Rusya Federasyonu	781.477	152.776	280.151	412.831
Kazakistan	15.640	10.813	8.242	15.107
Makedonya	187	0	167	14.393
İran	58	5.273	11.205	6.907
Azerbaycan	37.825	6.934	9.444	5.093
Polonya	44.211	4.956	3.271	4.792
Özbekistan	6.326	6.053	24	4.155
Tayland	0	0	1.980	3.765
Moldova	3.296	1.684	1.366	3.579
Belarus	15.530	4.274	4.007	3.311
Güney Kore	33	15	0	2.749
Türkmenistan	9.466	20.836	2.309	2.658
Filipinler	0	0	0	2.589
Uganda	0	0	7.083	2.452
Gürcistan	28.107	2.947	7.156	2.005
Mısır	966	913	6.748	1.622
Etiyopya	0	0	0	1.490
Hollanda	0	2	9.797	1.278
Irak	799	0	65	864
Sudan	1.088	3	78	645
Diğerleri	68.811	50.290	43.706	6.220
TOPLAM	1.013.820	267.769	396.799	498.505

Kaynak: Trademap

Ukrayna'nın otomotiv ana sanayi ihracat rakamları incelendiğinde ihracatın büyük kısmının başta Rusya olmak üzere BDT ve Doğu Avrupa ülkelerine gerçekleştirildiği görülmektedir. Ana sanayi ihraç pazarlarının toplam ihracattan aldıkları paylar şu şekilde sıralanmaktadır: Rusya (%82,8), Kazakistan (%3,0), Makedonya (%2,9), İran (%1,4), Azerbaycan (%1), Polonya (%1).

3.2 Ukrayna'nın Oto Yan Sanayi Dış Ticareti

Ukrayna otomotiv yan sanayi talebinin yaklaşık %90'ı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Pazarda rekabete yoğundur. Diğer yandan ülkedeki aksam ve parça sanayi, özellikle BDT ülkeleri başta olmak üzere ürünlerinin önemli bir kısmını (%55-60) ihraç etmektedir.

3.2.1 İthalat

Ukrayna otomotiv yan sanayi sektöründe net ithalatçı konumundadır. 2011 yılında otomotiv yan sanayi ürünlerinde dış ticaret açığı 500 milyon dolar düzeyindedir. Ülkenin yan sanayi ithalatında 8708 GTİP'li "kara taşıtlarının aksam-parçaları ve dış lastikler" büyük ağırlığa sahipken diğer yan sanayi ürünlerinin ithal değerlerinde düzenli bir dağılım olduğu söylenebilir.

Tablo 12: Ukrayna'nın Ürünlere Göre Otomotiv Yan Sanayi İthalatı

(Değer: bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8708	Kara taşıtlarının aksam ve parçaları	1.558.871	333.627	440.209	569.742
4011	Dış lastikler	419.254	236.632	381.692	542.857
8483	Transmisyon milleri, kranklar, dişliler	121.828	77.851	103.897	187.784
8707	Kara taşıtları için karoseriler	1.426.182	127.142	142.902	182.767
8482	Rulmanlar	138.699	62.688	103.994	146.710
8407	Kıvılcım ateşlemeli, pistonlu, içten yanmalı motorlar	592.512	68.473	73.070	94.717
8408	Dizel ve yarı-dizel motorlar	256.984	46.872	55.552	93.300
401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	63.732	39.120	56.188	72.501
8409	Motor aksam ve parçaları	64.436	33.580	47.440	62.638
8507	Elektrik akümülatörleri	61.556	27.283	47.407	60.922
8511	Motorlar için elektrikli ateşleme cih.	58.240	27.123	39.297	48.323
842123	İçten yanmalı motorlar için yağ-yakıt filtreleri	40.245	28.475	32.666	37.701
8512	Kara taşıtları için sinyal, aydınlatma vb. tertibatı	50.126	18.002	23.200	29.635
841330	İçten yanmalı motorlar için yakıt, yağ, soğutma pompaları	22.352	12.081	16.673	20.521
854430	Taşıtlarda kullanılan kablo takımları	32.081	8.786	8.851	17.955
8484	Metal tabakalı conta, conta takımları	9.697	5.921	9.598	17.791
700721	Taşıtlar için yapıştırılmış cam yapraklardan emniyet camları	18.854	8.445	11.880	16.245
842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri	24.861	14.592	15.317	15.874
4012	Kullanılmış, yenilenmiş dış lastik, dolgu	5.701	4.686	12.125	14.720

	lastik, sırt vb.				
940120	Motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar	17.795	3.784	7.836	10.866
700910	Taşıtlar için dikiz aynaları	7.747	2.990	3.863	6.128
700711	Taşıtlar için uygun ölçü temperli cam	10.904	3.484	4.979	6.006
841520	Motorlu taşıtlar için klimalar	8.383	385	1.159	3.518
4013	Kauçuktan iç lastikler	2.412	1.820	3.309	2.872
681381	Fren balataları ve yastıkları-asbestsiz	0	0	0	2.251
8706	Kara taşıtları için motorlu şasiler	1.637	926	1.431	1.792
9104	Taşıtların gösterge tabloları için saatler ve benzerleri	770	278	290	381
681310	Fren balataları ve yastıkları-asbestli	2.748	1.835	2.431	0
	TOPLAM	5.018.607	1.196.881	1.647.256	2.266.517

Kaynak: Trademap

Otomotiv yan sanayi ithalatında en büyük kalem olan 8708 GTİP’li “Kara Taşıtlarının aksam-parçaları” alt-grubu ithalatının ürün (6’lı GTİP’ler) bazında dağılımı Tablo-12’de yer almaktadır.

Tablo 13: Ukrayna’nın 8708 GTİP’li Otomotiv Aksam ve Parçaları İthalatı
(Değer: Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
870899	Motorlu araçlar için diğer aksam-parça-BYS	382.022	85.156	105.513	82.589
870829	Taşıtlar için karoseri aksam-parça ve aksesuarları-BYS	219.441	42.772	61.823	81.569
870880	Amortisörler	136.253	26.334	43.783	72.408
870830	Frenler, servo-frenler ve bunların aksam-parçaları	0	0	0	58.407
870870	Jant, tekerlek ve bunların aksam-parçaları	196.527	31.890	42.744	58.042
870840	Vites kutuları ve diğer aktarma aksamı	124.492	20.827	28.039	54.158
870850	Diferansiyelli tahrik aksları	63.301	15.385	16.617	54.008
870894	Direksiyon simitleri, kolonları, kutuları ve bunların aksam-parçaları	59.885	19.286	20.391	33.946
870893	Debriyajlar ve aksam-parçaları	26.286	14.484	21.927	22.706
870891	Radyatörler ve aksam-parçaları	23.247	8.918	13.375	19.831
870892	Egzoz susturucuları, boruları ve aksamı	89.373	11.045	13.236	14.990
870810	Tamponlar ve bunların aksam-parçaları	25.516	8.724	9.943	10.301
870821	Emniyet kemerleri	7.787	2.076	2.652	3.907
870895	Hava yastıkları ve aksam-parçaları	0	0	0	2.879
870860	Akslar ve parçaları-tahriksiz	128.690	9.192	10.995	0
870831	Monte edilmiş fren balataları	10.481	7.371	12.220	0
870839	Fren aksam-parçaları-BYS	65.569	30.166	36.950	0
	TOPLAM	1.558.871	333.627	440.209	569.742

Kaynak: Trademap

Ukrayna'nın otomotiv yan sanayi ithalatında en önemli ülke, 2011 yılında ithalatın %24,1'ini karşılayan Rusya Federasyonu'dur. İthalatta diğer önemli ülkeler ve 2011 yılı payları şu şekildedir. Güney Kore (%11,1), Almanya (%10,6), Çin (%10,6), Çek Cumhuriyeti (%7,9), Belarus (%5,7), Polonya (%5,1) ve Japonya (%5,2). Görüldüğü gibi ithalatta ağırlıklı bölge Doğu Avrupa ve BDT ülkeleri olmakla birlikte Almanya, Çin, Güney Kore gibi küresel tedarikçiler de pazardan ciddi paylar almaktadır. Türkiye, 2011 yılında 29,5 milyon dolarlık ithalat rakamıyla Ukrayna'nın ithalatında 13. sırada yer alarak pazardan %1,3 pay almıştır.

Tablo 14: Ukrayna'nın Ünelere Göre Otomotiv Yan Sanayi İthalatı
(Değer: bin Dolar)

	2008	2009	2010	2011
Rusya	792.524	290.443	449.393	545.787
Güney Kore	1.170.227	203.035	184.599	252.435
Almanya	393.476	98.970	153.175	241.234
Çin	484.550	73.776	140.070	240.895
Çek Cumhuriyeti	405.008	63.954	118.265	178.258
Belarus	123.290	65.364	97.505	129.510
Polonya	496.417	78.393	113.973	115.524
Japonya	178.630	72.175	69.752	94.192
ABD	31.636	25.861	32.716	52.679
Macaristan	24.285	23.481	44.721	49.603
İtalya	49.399	20.091	28.354	40.410
Hindistan	63.530	6.448	17.271	36.001
Türkiye	168.009	8.830	17.287	29.519
Fransa	30.652	12.671	16.839	26.224
Avusturya	9.314	7.532	11.049	21.389
İspanya	28.181	8.462	15.024	21.171
Hollanda	23.316	11.241	13.750	17.303
İngiltere	26.435	12.182	13.026	17.172
Slovakya	206.788	20.511	20.106	16.937
Belçika	15.162	7.412	13.800	11.904
Finlandiya	42.381	9.454	4.755	10.896
Romanya	163.357	16.517	5.796	10.265
Bulgaristan	9.982	3.565	6.879	10.254
Slovenya	1.576	3.562	6.234	8.932
Lüksemburg	236	929	2.085	8.319
İsveç	7.241	8.619	7.692	8.306
Tayvan	6.680	3.672	5.734	7.676
Danimarka	5.682	4.316	3.287	6.833
Tayland	3.461	2.103	2.750	6.730
BAE	2.430	1.868	3.687	4.619
Diğerleri	54.752	31.444	27.682	45.540

TOPLAM	5.018.607	1.196.881	1.647.256	2.266.517
---------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Kaynak: Trademap

3.2.2 İhracat

Ukrayna'nın otomotiv yan sanayi dış ticaretinin ihracat boyutuna bakıldığında ise, "kara taşıtları için kablo takımları" ve "elektrik akümülatörleri"nin büyük bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu iki ürünün öne çıkmasının temel nedeni ülkede kablo takımları ve akümülatör üreten yüksek kapasiteli tesislerin varlığıdır. Bunların yanı sıra, transmisyon aksamı, rulmanlar, 8708 GTİP'li "kara taşıtlarının aksam-parçaları" ve dış lastik ihracatı da önemli rakamlara ulaşmaktadır.

Tablo 15: Ukrayna'nın Ürünlere Göre Otomotiv Yan Sanayi İhracatı

(Değer: bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
854430	Taşıtlarda kullanılan kablo takımları	497.567	488.077	632.387	925.454
8507	Elektrik Akümülatörleri	157.902	106.629	182.177	213.068
8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler	173.080	137.545	142.599	154.013
8482	Rulmanlar	108.518	72.619	97.048	129.246
8708	Kara taşıtlarının aksam ve parçaları	200.379	96.473	117.390	117.711
4011	Dış lastikler	240.946	107.463	106.035	101.197
8409	Motor aksam ve parçaları	75.850	39.124	51.104	73.348
401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	12.587	15.985	16.538	17.137
8511	Motorlar için elektrikli ateşleme cihazları	10.305	6.229	10.933	12.081
8484	Metal tabakalı contalar, conta takımları	5.283	4.391	6.794	8.853
842123	İçten yanmalı motorlar için yağ-yakıt filtreleri	7.274	4.868	5.298	6.234
8408	Dizel ve yarı-dizel motorlar	8.881	7.590	9.428	5.929
4013	Kauçuktan iç lastikler	7.170	4.020	3.821	5.481
8512	Kara taşıtları için sinyal, aydınlatma vb. tertibatı	2.474	2.324	3.978	4.897
841520	Motorlu taşıtlar için klimalar	161	491	597	4.384
842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri	2.515	2.270	3.169	3.576
841330	İçten yanmalı motorlar için yakıt, yağ, soğutma pompaları	5.043	2.417	4.444	3.239
681381	Fren balataları ve yastıkları-asbestsiz	0	0	0	2.389
8707	Kara taşıtları için karoseriler	10.657	5.857	4.839	1.992
4012	Kullanılmış, yenilenmiş dış lastik, dolgu lastik, sırt vb.	1.527	1.380	1.420	1.212

8407	Kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı motorlar	563	335	471	624
940120	Motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar	526	826	965	567
700721	Taşıtlar için yapıştırılmış cam yapraklardan emniyet camları	982	575	546	534
700711	Taşıtlar için uygun ölçü-şekilde temperli cam	1.082	138	240	200
700910	Taşıtlar için dikiz aynaları	34	97	95	53
9104	Taşıtların gösterge tabloları için saatler ve benzerleri	44	10	22	12
8706	Kara taşıtları için motorlu şasiler	0	35	0	7
681310	Fren balataları ve yastıkları-asbestli	6.929	2.865	4.532	0
	TOPLAM	1.538.279	1.110.633	1.406.870	1.793.438

Kaynak: Trademap

6'lı GTİP açılımlarında otomotiv yan sanayinin başlıca ürünlerini barındıran 8708 GTİP'li "Kara taşıtlarının aksam-parçaları" alt-grubu ihracatının ürün bazında dağılımı Tablo-15'te yer almaktadır. Buna göre Ukrayna'nın 2011 yılı 8708 alt-ürünleri ihracatında ağırlıklı ürünler: Jant ve tekerlekler; Frenler ve bunların aksam-parçaları; Motorlu taşıtlar için diğer aksam-parçalar olarak sıralanmaktadır.

Tablo 16: Ukrayna'nın 8708 GTİP'li "Otomotiv Aksam ve Parçaları" İhracatı

(Değer: Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
870870	Jant, tekerlek ve bunların aksam-parçaları	65.279	27.057	37.449	35.187
870830	Frenler, servo-frenler ve bunların aksam-parçaları	0	0	0	23.426
870899	Motorlu araçlar için diğer aksam-parça-BYS	46.427	16.046	18.064	17.306
870829	Taşıtlar için karoseri aksam-parça ve aksesuarları-BYS	22.604	14.831	12.380	9.230
870893	Debriyajlar ve aksam-parçaları	6.976	4.249	6.706	7.256
870891	Radyatörler ve aksam-parçaları	4.884	2.944	4.489	6.136
870850	Diferansiyelli tahrik aksları	6.937	2.677	5.012	5.687
870840	Vites kutuları ve diğer aktarma aksamı	6.991	3.050	3.534	5.157
870880	Amortisörler	4.160	2.582	2.941	3.722
870894	Direksiyon simitleri, kolonları, kutuları ve bunların aksam-parçaları	4.958	2.489	2.289	2.827
870892	Egzoz susturucuları, boruları ve aksamı	907	627	674	1.185
870810	Tamponlar ve bunların aksam-parçaları	773	1.133	1.262	585
870895	Hava yastıkları ve aksam-parçaları	0	0	0	7
870821	Emniyet Kemerleri	2	6	1	2

870831	Monte edilmiş fren balataları	7.958	7.181	7.004	0
870839	Fren aksam-parçaları-BYS	20.183	10.887	14.819	0
870860	Akslar ve parçaları-tahriksiz	1.341	715	767	0
	TOPLAM	200.379	96.473	117.390	117.711

Kaynak: Trademap

Ukrayna'nın otomotiv yan sanayi ihracatının ülkeler bazında dağılımına bakıldığında, başlıca ülkeler ve payları şu şekilde sıralanmaktadır: Rusya (%22,9), Almanya (%19,1), Macaristan (%14,1), Polonya (%12,7), Belarus (%4,8), Slovakya (%4,7) ve Çek Cumhuriyeti (%3,3). Görüldüğü gibi yan sanayi ihracatında Ukrayna'nın başlıca pazarları Doğu Avrupa ve BDT ülkeleridir. Türkiye'nin, Ukrayna'nın 2011 yılı otomotiv yan sanayi ihracatından aldığı pay %0,3 gibi düşük bir oran olsa da, ihracat değeri (3 milyon dolar) son dört yıl içindeki en yüksek ihracat rakamıdır.

Tablo 17: Ukrayna'nın Ülkelere Göre Otomotiv Yan Sanayi İhracatı
(Değer: bin Dolar)

ÜLKE	2008	2009	2010	2011
Rusya	436.117	227.428	326.856	411.363
Almanya	263.937	214.270	249.092	341.668
Macaristan	80.704	99.396	157.632	253.517
Polonya	96.411	125.094	166.720	227.296
Belarus	130.889	70.818	85.442	86.565
Slovakya	82.772	40.472	52.681	83.999
Çek Cumhuriyeti	45.801	39.372	55.832	59.806
İngiltere	27.408	27.706	38.057	55.585
Kazakistan	60.626	36.217	36.317	54.800
Hindistan	12.339	8.289	27.606	21.442
Brezilya	0	71	15.550	17.239
Fransa	6.414	14.408	16.888	15.366
Romanya	9.295	3.444	1.720	14.624
Azerbaycan	17.412	11.522	13.529	12.328
Moldova	16.370	8.550	9.795	9.731
Mısır	8.754	18.653	13.609	8.002
Küba	10.501	5.338	4.842	7.824
Danimarka	19.401	10.824	7.160	7.735
Ermenistan	5.857	5.614	5.839	6.917
İran	1.549	1.354	4.227	6.666
Özbekistan	15.998	10.297	7.462	6.616
Gürcistan	8.026	5.828	6.503	6.021
Çin	1.844	3.633	5.171	6.009
Virgin Adaları	69.768	7.145	6.034	4.599

Yunanistan	683	737	2.695	4.519
Litvanya	7.817	6.553	7.625	4.472
Letonya	4.270	3.614	3.504	4.470
İtalya	5.175	3.656	6.516	4.392
Kırgızistan	1.764	2.836	3.093	4.243
Türkiye	794	1.025	972	3.044
Diğerleri	89.583	96.469	67.901	43.000
TOPLAM	1.538.279	1.110.633	1.406.870	1.793.438

Kaynak: Trademap

4. TÜRKİYE-UKRAYNA OTOMOTİV DIŞ TİCARETİ

Ülkemiz dış ticaret rakamlarına göre, Türkiye-Ukrayna otomotiv ana ve yan sanayi dış ticaret hacmi 2011 yılında yaklaşık 139 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamın 134 milyon dolarlık kısmını ülkemizin Ukrayna'ya ihracatı, 5 milyon dolarlık kısmı ise ülkemizin Ukrayna'dan ithalatı oluşturmaktadır. Ülkemiz Ukrayna ile otomotiv sanayi dış ticaretinde sürekli olarak fazla vermekle birlikte, özellikle otomotiv yan sanayinde gerçekleşen ihracat potansiyelin çok gerisindedir.

4.1 Otomotiv Ana Sanayi Dış Ticareti

Ülkemiz Ukrayna'ya ağırlıklı olarak otomobil vd. binek araçlar ve kamyon-kamyonet ihraç etmektedir. 2008 yılında toplam ana sanayi ihracatımız 460 milyon dolara ulaşmış olsa da kriz dönemini yansıtan 2009 ve 2010 yıllarında ihracat 2008 yılının yaklaşık %10-15'lerine düşmüştür. Ukrayna otomotiv pazarında başlayan düzelmeye birlikte, Türkiye'nin ihracatı 2011 yılında 102 milyon dolar seviyesine yükselmiş olsa da, kriz öncesi dönem rakamlarının çok gerisindedir.

Tablo 18: Türkiye'nin Ukrayna'ya Otomotiv Ana Sanayi İhracatı

(Değer: bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8703	Binek Otomobiller	376.896	35.881	53.122	60.770
8704	Kamyon-Kamyonetler	54.066	5.739	11.923	36.231
8702	Otobüs, Midibüs, Minibüsler	12.172	496	1.150	4.819
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	6.356	546	329	237
8701	Traktörler	7.836	25	13	227
	TOPLAM	457.326	42.687	66.537	102.284

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Ukrayna'dan 2008-2011 döneminde otomotiv ana sanayi ithalatı incelendiğinde, 2010 yılında gerçekleşen 2,8 milyon dolarlık kamyon-kamyonet ithalatı dışında ciddi bir ithalat gerçekleşmediği görülmektedir.

Tablo 19: Türkiye'nin Ukrayna'dan Otomotiv Ana Sanayi İthalatı
(Değer: bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8702	Otobüs, Midibüs, Minibüsler	15	0	27	194
8703	Binek Otomobiller	0	0	5	10
8704	Kamyon-Kamyonetler	0	114	2808	0
8701	Traktörler	0	113	0	0
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	0	0	0	0
	TOPLAM	15	227	2.840	204

Kaynak: Trademap

4.2 Otomotiv Yan Sanayi Dış Ticareti

Ülkemizin Ukrayna'ya otomotiv aksam-parçası ihracatı 2008 yılında yaklaşık 32 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiş, küresel krizin etkilerinin en şiddetli hissedildiği 2009 yılında ise ihracat %63'lük gerilemeyle 11,8 milyon dolar olmuştur. 2009 yılında ise ihracat %68 civarında artarak 19,7 milyon dolara ulaşmış, toparlanmanın devam ettiği 2011 yılında da yaklaşık %60'lık artışla 31,4 milyon dolara, yani kriz öncesi dönem rakamına yükselmiştir.

İhracatımızda başlıca kalemler: Kara taşıtlarının aksam ve parçaları (GTİP:8708); Dış lastikler; Elektrik akümülatörleri; vulkanize kauçuktan parçalar ve taşıtlar için temperli camlar olarak sıralanmıştır.

Tablo 20: Türkiye'nin Ukrayna'ya Otomotiv Yan Sanayi İhracatı
(Değer: bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8708	Kara taşıtlarının aksam ve parçaları	13.180	4.531	4.892	9.270
4011	Dış lastikler	2.178	1.824	5.003	8.210
8507	Elektrik Akümülatörleri	9.523	1.854	4.601	5.567
401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	1.600	755	1.439	2.132
700711	Taşıtlar için uygun ölçü-şekilde temperli cam	781	151	239	1.202
8409	Motor aksam ve parçaları	925	633	789	871
940120	Motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar	669	13	216	736
8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler	441	317	449	625

700721	Taşıtlar için yapıştırılmış cam yapraklardan emniyet camları	875	684	1.007	587
8512	Kara taşıtları için sinyal, aydınlatma vb. tertibatı	391	93	117	530
842123	İçten yanmalı motorlar için yağ-yakıt filtreleri	237	166	139	395
700910	Taşıtlar için dikiz aynaları	99	34	33	280
8482	Rulmanlar	86	53	86	180
841330	İçten yanmalı motorlar için yakıt, yağ, soğutma pompaları	70	41	53	156
842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri	146	81	63	150
841520	Motorlu taşıtlar için klimalar	45	0	7	94
8511	Motorlar için elektrikli ateşleme cihazları	110	56	112	94
4012	Kullanılmış, yenilenmiş dış lastik, dolgu lastik, sırt vb.	115	182	222	72
8484	Metal tabakalı contalar, conta takımları	80	87	92	60
681381	Fren balataları ve yastıkları-asbestsiz	100	110	50	56
8707	Kara taşıtları için karoseriler	0	0	0	42
8408	Dizel ve yarı-dizel motorlar	99	16	36	23
8407	Kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı motorlar	18	37	10	17
4013	Kauçuktan iç lastikler	0	2	5	11
854430	Taşıtlarda kullanılan kablo takımları	77	2	1	7
9104	Taşıtların gösterge tabloları için saatler vb.	0	0	3	1
8706	Kara taşıtları için motorlu şasiler	0	0	0	0
	TOPLAM	31.845	11.722	19.664	31.368

Kaynak: Trademap

Ukrayna'ya 31,4 milyon dolarlık 2011 yılı otomotiv yan sanayi ihracatımızın 9,3 milyon dolarlık (%30'luk) kısmını oluşturan 8708 GTİP'li "kara taşıtlarının aksam ve parçaları" alt-grubunun alt-ürünlerinde Ukrayna'ya ihracat değerleri Tablo-20'de yer almaktadır.

Tablo 21: Türkiye'nin Ukrayna'ya 8708 GTİP'li "Otomotiv Aksam ve Parçaları" İhracatı

(Değer: Bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
870899	Motorlu araçlar için diğer aksam-parça-BYS	2.133	1.470	1.011	2.059
870829	Taşıtlar için karoseri aksam-parçaları-BYS	1.333	349	1.246	1.950
870870	Jant, tekerlek ve bunların aksam-parçaları	6.696	1.354	1.478	1.925
870880	Amortisörler	588	180	197	830
870830	Frenler, servo-frenler ve bunların aksam-parçaları	856	267	222	679
870850	Diferansiyelli tahrik aksları	494	126	99	500
870810	Tamponlar ve bunların aksam-parçaları	544	557	338	399
870894	Direksiyon simitleri, kolonları, kutuları ve bunların aksam-parçaları	142	37	9	279
870892	Egzoz susturucuları, boruları ve aksamı	71	26	6	215
870891	Radyatörler ve aksam-parçaları	120	47	170	199
870893	Debriyajlar ve aksam-parçaları	195	111	94	174

870821	Emniyet kemerleri	2	4	7	32
870840	Vites kutuları ve diğer aktarma aksamı	5	2	13	30
870895	Hava yastıkları ve aksam-parçaları	0	0	0	0
	TOPLAM	13.180	4.531	4.892	9.270

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Ukrayna'dan otomotiv yan sanayi ithalat rakamları incelendiğinde son iki yıl dışında önemli bir ithalatın olmadığı görülmektedir. 2010 yılında yaklaşık 1,5 milyon dolarlık bir ithalat gerçekleşmiş, 2011'de ise ithalat rakamı yaklaşık üç katına yükselerek 4,7 milyon dolar olmuştur. 2011 yılı ithalatında başlıca kalemler: Motor aksam-parçaları, Dış lastikler ve taşıtlarda kullanılan kablo takımları olarak sıralanmaktadır.

Tablo 22: Türkiye'nin Ukrayna'dan Otomotiv Yan Sanayi İthalatı

(Değer: bin Dolar)

GTİP	ÜRÜN	2008	2009	2010	2011
8409	Motor aksam ve parçaları	45	22	75	1.417
4011	Dış lastikler	496	110	378	1.110
854430	Taşıtlarda kullanılan kablo takımları	0	3	406	1.005
8708	Kara taşıtlarının aksam ve parçaları	17	27	22	511
8482	Rulmanlar	0	3	30	442
8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler	117	31	372	220
8507	Elektrik Akümülatörleri	0	0	83	20
8511	Motorlar için elektrikli ateşleme cihazları	33	3	17	13
842123	İçten yanmalı motorlar için yağ-yakıt filtreleri	0	0	46	2
4012	Kullanılmış, yenilenmiş dış lastik, dolgu lastik, sırt vb.	10	3	4	2
401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	0	0	0	1
842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri	1	0	18	1
681381	Fren balataları ve yastıkları-asbestsiz	0	0	0	0
700711	Taşıtlar için uygun ölçü-şekilde temperli cam	0	0	0	0
700721	Taşıtlar için yapıştırılmış cam yapraklardan emniyet camları	1	0	0	0
700910	Taşıtlar için dikiz aynaları	0	0	0	0
841330	İçten yanmalı motorlar için yakıt, yağ, soğutma pompaları	0	0	1	0
841520	Motorlu taşıtlar için klimalar	0	0	0	0
940120	Motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar	0	0	1	0
4013	Kauçuktan iç lastikler	0	0	0	0
8407	Kıvılcım ateşlemeli içten yanmalı motorlar	0	0	0	0
8408	Dizel ve yarı-dizel motorlar	0	0	0	0
8484	Metal tabakalı contalar, conta takımları	0	9	8	0
8512	Kara taşıtları için sinyal, aydınlatma vb. tertibatı	0	0	0	0
8706	Kara taşıtları için motorlu şasisler	0	0	0	0

8707	Kara taşıtları için karoseriler	0	0	0	0
9104	Taşıtların gösterge tabloları için saatler ve benzerleri	0	0	0	0
	TOPLAM	720	211	1.461	4.744

Kaynak: Trademap

5. PAZARA GİRİŞ

Ukrayna pazarında iş yapmak ve bu pazarda kalıcı olmak isteyen firmaların öncelikle dikkate almaları gereken konu, ülkede ticaret yapan yerel firmaların genel anlamda işletme sermayesi düşük, kurumsallaşma düzeyleri sınırlı bir yapıda olmalarıdır. Bu bölgede yer bulmak amacıyla firmaların başlangıçta dağıtım ağları anlamında konumlarını iyi tespit ederek marka ve ürünlerini rakiplerinden farklı kılabacak pazarlama çalışmaları yürütmeleri ve malın katma değer anlamında üstün taraflarını ön plana çıkaracak çalışmalar yürütmeleri gerekmektedir.

Ukrayna'da dış ticaret işlemleri ve gümrükleme safhasında karşılaşılan durumlardan birisi de ülkedeki toptancıların ithalat işlemleriyle uğraşmaktan kaçınıp buldukları yerlerde malın gümrükleme süreçlerinin tamamlanmasından sonra ithal ürünlere ulaşma yolunu tercih etmeleridir. Bu şekilde ihracat yapan firma gümrükleme süreciyle doğrudan ilgilenmek zorunda kalmakta ve dağıtım kanalına ulaşma noktasında toptancılar ürüne gümrükleme sonrasında erişmektedirler. Diğer taraftan firmaların düşük işletme sermayeleri sebebiyle Ukrayna'ya yapılan ihracat genel anlamda küçük partiler halinde olmaktadır.

Ülkede faaliyette bulunmak ve dış ticaret işlemlerini sürdürmek isteyen firmaların ticari iletişim sırasında İngilizce'nin yanı sıra Rusça ya da Ukraynaca kullanımına da dikkat etmeleri ve resmi yazışmalarda öncelikli olarak bu dillerdeki sözleşmelerin hüküm taşıdığını dikkate almaları gerekmektedir.

Ukrayna pazarında sağlam bir yer edinmek ve kalıcı olmak isteyen firmaların dağıtım kanalları dahilinde rakiplerine göre avantaj kazanabilmek için bir depo ve tanıtım mağazası kurarak ve ülkede bulunan toptancıların stok ve gümrükleme maliyetlerinin bir bölümünü üstlenerek piyasaya nüfuz etme yolunu seçmeleri uygun olacaktır. Aynı şekilde birbirine yakın ve

tamamlayıcı sektörlerde faaliyette bulunan firmaların ortak depo ve tanıtım mağazası kurma yoluyla işletme maliyetlerinde avantaj sağlamaları mümkün olacaktır.

İhracat ve diğer yatırım faaliyetlerinde Ukrayna pazarına giriş yapmak isteyen firmalar için en faydalı süreç, ürünleri ile ilgili milli katılım organizasyonu düzenlenen veya bireysel olarak organize edilen uluslararası fuarlara katılmak olacaktır. Bu anlamda karşılıklı iş bağlantılarının oluşturulmasının yanı sıra firmalar ve temsilciler arası güven ilişkilerinin oluşturulması bakımından önemli faaliyetlerde bulunma fırsatı ortaya çıkacaktır.

5.1 Gümrük Uygulamaları

Ukrayna'nın 16 Mayıs 2008 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliği ile birlikte gümrük uygulamaları ve vergi mevzuatı bakımından birçok önemli iyileştirmeler yapılmıştır. AB ile imzalanan Ortaklık Anlaşması sonrası yürütülen Serbest Ticaret Anlaşması müzakereleri kapsamında da gümrük mevzuatının ve uygulamalarının liberalleşmesi yolunda önemli adımlar atılması öngörülmektedir.

4 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe giren yeni vergi mevzuatı birçok alanda değişiklikler getirmiş, 2014 yılına kadar kademeli olarak bir dizi iyileştirmenin devam etmesi kararı alınmıştır. Buna göre 2014 yılına kadar kurumlar vergisi % 25'ten % 16'ya, KDV ise % 20'den %17'ye düşürülecektir. Yine aynı mevzuat değişikliğiyle önceki mevzuata göre yürürlükteki vergilerin iki katı vergi ödemek durumunda olan yabancı uyruklu kişiler bundan böyle Ukrayna vatandaşlarıyla aynı vergi oranlarına tabi olacaklardır.

Mevcut vergi mevzuatı hükümlerine göre Ukrayna'da ithalat işlemleri sırasında alınan vergiler: Gümrük değeri üzerinden veya ölçü birimi (kg, adet, çift vb.) üzerinden alınan Gümrük Vergisi, Özel Tüketim Vergisi (sadece özel tüketim vergisine tabi olan mallar için), gümrük değeri üzerinden alınan Katma Değer Vergisi ve gümrük işlemleri için alınan ücretlerdir.

Sigara ve diğer tütün mamulleri, kahve, alkollü içkiler, çikolata, havyar ve otomobil ile ithal edilen oto lastiği, petrol ürünleri, video ve kameralar, müzik setleri, televizyon, av tüfekleri,

mücevherat, kürk ve deri giyim eşyası gibi mallardan değişen oranlarda Tüketim Vergisi alınmaktadır.

Ukrayna vergi mevzuatına göre Ukrayna gümrüklerine bir mal girişi sırasında gerçekleşen temel uygulama kapsamında malın gümrüklenmiş değerini oluşturan değerler;

Malın değeri + Tüketim Vergisine Tabi ise Tüketim Vergisi + Gümrük Vergisi + Bu Toplam üzerinden %20 KDV süreci takip edilerek hesaplanır.

Ukrayna'ya yapılan ihracat sırasında bu ülkeye getirilen mallara yönelik gümrük işlemleri sırasında bir dizi mal grubunda gümrük değerlerinin beyanı sürecinde referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Buna göre Ukrayna Devlet Gümrük Servisi tarafından fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen bazı mallarda belirlenen asgari kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilememekte, malın girişine ancak asgari değeri üzerinden ithalat vergisi alınarak izin verilmektedir. Bu doğrultuda daha önceden belirlenen bu mal gruplarıyla ilgili olarak gümrük işlemlerinin gerçekleştirilmesi sırasında Gümrük İdaresi'nin bu değerlendirmesi esas alınmaktadır.

1 Haziran 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren yeni Ukrayna Gümrük Kanunu hükümlerine göre, Ukrayna gümrüklerinde gerek işlemler sırasında ortaya çıkan mevzuat kaynaklı gecikmelerin, gerekse gümrükleme işlemlerinden kaynaklanan yoğunlukların önüne geçme amacıyla elektronik beyanname ve herhangi bir gümrük noktasında işlem yapabilme gibi kolaylıklar getirilmiştir. Bununla birlikte Ukrayna'ya ithalatı gerçekleştirilen malların gümrük değerlerinin tespitine ilişkin olarak firmaların gümrüklerde yaşadıkları gecikmelerin önüne geçebilmek amacıyla da, gümrük değerinin tevsiki için ithalatçı firmadan talep edilecek belgeler yeniden belirlenmiş, bununla birlikte gümrük değerini tevsik eden belgelerin gümrük beyanı sırasında ibraz edilmesi yerine, gümrük yetkililerinin ayrıca talep etmesi halinde gümrüğe verilmesi kararlaştırılmıştır.

Ukrayna Hükümeti'nin yerel üretimi güçlendirmek ve korumak amacıyla ithal araçların gümrük oranlarını yükseltmeyi planladığı Ukrayna menşeli ve diğer sektörel kaynak ve yayınlarda ifade edilmektedir. Sektörde tartışılmakta olan düzenlemeye göre 1,1 litre ila 1,5

litrelık motor hacmine sahip ithal araçlara %6'lık bir ek gümrük vergisi, motor hacmi 1,5 ila 2,2 litre olan ithal araçlara %12,9'luk bir ek gümrük vergisi getirilmesi planlanmaktadır. Ancak sektörel kaynaklar, DTÖ üyeliğinden ve AB ile yürürlükte bulunan Ortaklık Anlaşması'ndan kaynaklanan yükümlülükleri nedeniyle, Ukrayna'nın yerli-ithal ayırımına dayalı böyle bir ek gümrük vergisi getirmesinin pek mümkün olmadığını belirtmektedirler.

Ukrayna'nın cari gümrük mevzuatına otomotiv ana ve yan sanayi ürünlerine en çok kayırılan ulus (MFN) ilkesine göre uygulamakta olduğu gümrük vergisi oranları "Ekler" bölümünde (Ek-3 ve Ek-4) ürünlerin GTİP Numaralarına göre yer almaktadır.

5.2 Belgelendirme ve Standardizasyon

Ukrayna dışında üretilen bir mamulün Ukrayna'ya ithalinde her sevkiyat için ithalatçı firma tarafından standart sertifikası alınabileceği gibi, gümrük makamlarına ibraz edilmek üzere üretici firma tarafından 1 veya 3 yıl süre ile geçerli sertifika da alınabilmektedir. Bu sertifikalardan bir yıl geçerli olanı, üretim koşulları ve bu koşullarla üretilen mamulün Ukrayna standartlarına (UkrSepro) uygunluğu incelenerek verilir. Üç yıl için geçerli olan sertifika ise kalite sistemi ve denetimi incelenerek verilir. Bu incelemeler, ilgili üretici firmanın Ukrayna Devlet Düzenleme ve Tüketici Politikaları Komitesi'ne veya bu Komiteye bağlı birimlere yapacakları başvuru üzerine ilgili ülkeye uzman gönderilerek yapılır.

Başvuru yapılırken, başvuru formunun İngilizce ve Rusça doldurulduktan sonra başvuru formu ile birlikte üretici firma tarafından üretilen mamullerle ilgili genel bilgileri içeren (firmanın adı ve adresi, çalışan işçi sayısı, üretim metodu, üretilen mamulün cinsi ve markası, üretilen mamulün çeşitleri, mamulün içerdiği maddeler, kalite değerlendirme bölümünde kaç kişi çalıştığı, varsa kalite belgesi, eğer kalite belgesi alınmamış ise hangi kalite standardına göre kalite denetiminin yapıldığı gibi ürün hakkındaki genel tanıtıcı bilgiler) beyan ve dokümanların eklenmesi ve bir üst yazıyla birlikte aşağıda belirtilen adrese faks ile gönderilmesi gerekmektedir.

İhraç ürünlerinin Ukrayna'ya yapılan ithalatında bir yıl geçerli uygunluk belgesi alınması için müracaat edilecek laboratuvar adresi ise aşağıda belirtilmektedir.

Başvuruyu müteakiben söz konusu laboratuvarca yapılacak ön inceleme sonucu firmaya bildirilmekte, söz konusu laboratuvar ile yapılacak kontrat sonrasında Türkiye’de yerinde inceleme yapmak üzere ekspertiz gönderilmektedir.

Uzmanların yol, konaklama ve iâşe giderleri, başvuru sahibi firmaya ait ekspertiz ücreti, inceleme yapılacak üretim yerinde çalışan işçi sayısına göre belirlenmektedir.

Fabrikada ürün konusunda yapılacak inceleme için anılan kuruluşa ödenecek ücret, malın cinsine, çeşidine ve yatırımın büyüklüğüne göre 3.000-10.000 ABD Doları arasında değişmektedir.

Ukrayna’ya ithalatta UKRSepto Uygunluk Belgesine tabi otomotiv ana ve yan sanayi ürünlerini ve GTİP Numaralarını içeren tablo çalışmanın “Ekler” bölümünde (EK-2) detaylandırılmıştır.

DERZHSTANDART OF UKRAINE

Ukrainian State Research Production Centre For Standardization, Metrology And Certification

4, Metrologicheskaya Str., 03143, Kiev, UKRAINE

Tel./Fax: 0038-044/ 266 65 02, 266 43 20

COMMITTEE FOR TECHICAL REGULATION AND CONSUMER POLITICS OF UKRAINE

174, Gorky Str.(V.Antonovicha), Kiev-6, 252650, GSP, UKRAINE

Tel. 0038-044/ 268 54 35-268 94 18

Fax. 0038-044/ 226 29 70

5.3 Fuarlar

Ukrayna’da otomotiv ve yan sanayi sektörüyle ilgili olarak düzenlenen fuarlardan, “2009/5 Sayılı Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesine İlişkin Tebliğ” uyarınca milli katılım ve bireysel katılımı devlet desteğine tabi fuarlar aşağıda yer almaktadır. Fuarlar konusundaki detaylı bilgilere web sayfalarından ulaşılabilir.

Milli Katılım:

THE SIA MOTOR SHOW
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi
29 Mayıs –2 Haziran 2013
Kiev-Ukrayna
(www.sia-motorshow.com.ua)

Bireysel Katılım:

Automobiles Exhibition and Everything for Automobiles
Otomobil Aksam ve Ekipmanları
6-9 Temmuz 2012
Donetsk-Ukrayna
(www.expodon.dn.ua)

TIR'2012
Ticari Araçlar
10-12 Ekim 2012
Kiev-Ukrayna
(www.tir-motorshow.com.ua)

5.4 Tehdit ve Fırsatlar

Tehditler

- Siyasi ve ekonomik istikrar sorunu.
- Cari Açıkta hızlı büyüme sonrası yüksek enflasyonun ortaya çıkması ve endüstriyel üretimde düşüşle birlikte yavaş ekonomik büyüme.
- Enerji politikalarındaki belirsizlikler ve yüksek enerji maliyetleri sebebiyle hükümetin temel enerji tedarikçisi olan Rusya'dan uzaklaşma niyeti.
- Sosyal politikadaki istikrarsızlık ve hükümetin altyapı geliştirme çalışmaları ile yatırım taahhütlerini gerçekleştirme konusundaki yavaşlığı.

Fırsatlar

- **BDT ülkeleri içinde ikinci en büyük ekonomi ve otomobil pazarı**

Otomobil pazarıyla ilgili mevcut raporlara göre ülkede var olan büyüme potansiyeli ile birlikte tüketicilerin hala otomobil mülkiyeti bakımından düşük rakamlarda bulunuyor olması nedeniyle 2013'e kadar 10 milyon araç sayısına ulaşma ihtimali.

- **Rusya'ya ulaşım için köprü**

Ukrayna'nın en önemli karşılaştırmalı üstünlüklerinden birisi de Rusya'ya olan yakınlığı ve Ukrayna'nın toplam dış ticaretinin %20'sinden fazlasını oluşturan Rusya'nın en önemli ticaret partneri konumunda olması.

Rusya ile var olan karşılıklı ticari anlaşmalarla iki ülke arasında çok düşük gümrük vergileriyle dış ticaret yapılıyor olması.

- **Yatırım olanakları ve düşük ücretler**

2006 yılında hükümetin uygulamaya koyduğu ve 2015 yılına kadar Otomotiv Pazarını Geliştirme ve Düzenlemeye Yönelik Eylem Planı'nın sektöre sağlayacağı potansiyel sayesinde doğrudan yabancı yatırımların hızla artması beklenmekte.

Özellikle otomotiv yan sanayi üreticilerinin ülkeye yönelmesinde Ukrayna'daki işgücü ücretlerinin Batı Avrupa'ya oranla ciddi bir avantaj sağlıyor olması ve Polonya, Slovakya, Macaristan ve Romanya'ya oranla da oldukça düşük düzeylerde kalması.

6. DEĞERLENDİRME

2012 yılının ilk yarısında Avrupa Birliği üyesi ülkeler ve diğer komşu ülkelerdeki ekonomik gidişatın çok olumlu bir seyir göstermiyor olması sebebiyle 2011 yılının ilk yarısıyla kıyaslandığında Ukrayna dış ticaret rakamları ve ülkeye yönelik yatırımlar ile ihracat ve ithalat değerlerinde yavaşlama görülmektedir.

Ukrayna'nın ekonomik büyüme göstergeleri 2012 yılı ilk çeyreğinde yavaşlamış, reel gayrisafi yurtiçi hasılası % 1,8 büyüyerek önceki çeyrekteki % 4,7'lik büyümenin gerisinde kalmıştır. 2012 öngörülleri dikkate alındığında küresel ekonomik gelişmelere bağlı kalmakla birlikte ılımlı bir büyüme beklenmektedir. Özellikle ihracat değerlerinde beklenen yavaş ilerlemenin sanayi sektörünü de aynı biçimde etkilemesi, Rusya'nın büyüme değerlerinde de belli oranda yavaşlama görülmesiyle birlikte Euro bölgesinde yaşanan resesyonun üretim kapasitesinde gerilemeye yol açması muhtemeldir. Bunun yanında Euro 2012 Futbol Şampiyonası sebebiyle yapılan yatırımlar ve altyapı düzenlemeleri büyümede belli oranda olumlu etki yaratacaktır. Bu veriler etrafında 2012 yılı bütününde % 2,5'luk bir büyüme oranının yakalanması ve önceki yılki % 5,2'lik oranın gerisinde kalınması beklenmektedir. 2012 sonrasında ise bu oranın bir derece daha üstünde bir büyüme oranına ulaşılmasıyla birlikte ihracat ve ithalat değerlerinde birtakım artışlar yaşanması öngörülmektedir.

Türkiye'nin Ukrayna ile arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler değerlendirildiğinde Ukrayna'nın gerek sahip olduğu büyük nüfus ve giderek büyümekte olan orta sınıfı ve buna bağlı tüketim alışkanlıklarının değişmesinin etkisiyle, gerekse Türkiye ile yakın bir coğrafi konuma sahip olması ve yatırımcıların karşılıklı yakın ilişkilerinin uzun dönemdir sürüyor olmasının etkisiyle önümüzdeki dönemde de dış ticaret hacmi ve ekonomik ortaklıkların artarak devam etmesi beklenmektedir. Özellikle 2008 yılında küresel kriz dönemi öncesi iki ülke arasındaki dış ticaret hacmi 8,5 milyar dolar seviyesine ulaşmış sonrasında yaşanan düşüşün ardından, 2011 yılında tekrar 6,5 milyar dolar seviyesini aşmıştır. Önümüzdeki dönemde de 2008 rakamlarının üstüne çıkılması muhtemel görünmekte, Ukrayna'nın en önemli ticaret ortakları olan BDT ülkeleriyle arasındaki serbest ticaret anlaşmasının ortaya çıkardığı ticari avantajlar düşünüldüğünde Türkiye ile imzalanması planlanan serbest ticaret anlaşması daha büyük bir önem arz etmektedir. Ukrayna'yla Türkiye arasında STA

imzalanmasına yönelik görüşmelerin ilk turu 6-7 Aralık 2011'de Kiev'de ikinci turu ise 5-7 Mart 2012 tarihlerinde Ankara'da yapılmıştır ve şu aşamada müzakere süreci devam etmektedir.

Ukrayna otomotiv pazarı dış rekabetin yoğun olduğu bir pazardır. Ana sanayi'de 11 civarında üretici otomobil, kamyon-kamyonet ve otobüs-minibüs üretmektedir. Üretim, ağırlıklı olarak montaj hatları şeklinde gerçekleşmektedir. Ana sanayi üreticileri GM-Daewoo, Hyundai-Kia, gibi küresel şirketler ve VAZ gibi Rus ana sanayi firmalarıyla ortaklıklar kurmuşlardır ve özellikle otomobil ve diğer binek araçlar segmentinde bu büyük otomotiv şirketlerinin modellerini üretmektedirler.

Ukrayna'da otomotiv yan sanayinde 500 civarında üretici faaliyet göstermektedir. Bunların arasında 50 kadar firma yabancı sermayelidir. Yan sanayi üreticileri üretimlerinin %60-70'ini ihraç etmektedirler. Başlıca ihraç pazarları başta Rusya olmak üzere BDT ülkeleri, Doğu Avrupa ülkeleri ve Almanya'dır. Diğer yandan, otomotiv yedek parçaları (aftermarket) alanında iç talebin yaklaşık %90'ının ithalat yoluyla karşılandığı hesaplanmaktadır.

Ukrayna'nın otomotiv ana sanayi ithalatı 2011 yılında 4,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Otomobiller vd. binek araçları, kamyon-kamyonetler ve traktörler ithalattaki en önemli kalemlerdir. Türkiye'nin Ukrayna'ya otomotiv ana sanayi ihracatı ise 2008 yılında 457 milyon dolarlık bir düzeye ulaştıktan sonra 2009 ve 2010 yıllarında sırasıyla 43 milyon dolar ve 67 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise ihracat rakamı 102 milyon dolara yükselmiştir. Otomobiller ve kamyon-kamyonetler, Türkiye'nin ihracatında ağırlıklı paya sahiptir.

Ukrayna'nın otomotiv yan sanayi ithalatı ise 2011 yılında 2,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. En fazla ithal edilen yan sanayi ürünleri arasında: 8708 GTİP'li "Kara taşıtlarının aksam parçaları"; Dış lastikler; Transmisyon milleri, kranklar, dişliler; Kara taşıtları için karoseriler; Rulmanlar ve Kıvılcım ateşlemeli, pistonlu, içten yanmalı motorlar yer almaktadır. Türkiye'nin 2010 yılında Ukrayna'ya olan 19,7 milyon dolarlık oto yan sanayi ihracatı, 2011 yılında 31,4 milyon dolara ulaşmıştır. Ukrayna'nın otomotiv yan sanayi ithalatında Türkiye'nin payı 2011 yılı için %1,3 olmuştur. Kara taşıtlarının aksam ve parçaları

(GTİP:8708); Dış lastikler; Elektrik akümülatörleri; Vulkanize kauçuktan parçalar, taşıtlar için temperli camlar ve motor aksam-parçaları Türkiye'nin Ukrayna'ya yan sanayi ihracatında ağırlığa sahip ürün gruplarıdır.

Ukrayna'da otomotiv ana ve yan sanayi sektörüyle ilgili olarak 23-30 Mayıs 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilen pazar araştırması sırasında yapılan gözlem ve görüşmeler kapsamında, ülkenin kriz dönemi sonrasında ılımlı da olsa bir toparlanma süreci içinde olduğu ve tüketici davranışlarındaki değişimlerle birlikte orta gelir düzeyinin bir iyileşme döneminde olmasının da etkisiyle giderek daha harcama eğilimli bir hal almaya başladığı görülmüştür. Ülkede gerek giyim ve gıda sektöründe gerekse perakende sektörlerinde belirginleşmeye başlayan hareketlenmeyle birlikte orta ve üst sınıf tüketici kesiminin konut, otomobil gibi ürünlere yönelmeye başlamış olması dikkat çekmektedir.

Pazar araştırması sırasında gerek yapılan üretici dernekleri, sivil toplum kuruluşları ve firma ziyaretlerinde gerekse 23-27 Mayıs 2012 tarihleri arasında düzenlenen "SIA'2012 International Motor Show" Otomotiv Fuarı'na katılım gösteren Türk ve yabancı firma görüşmelerinde elde edilen bilgiler çerçevesinde ülkenin otomotiv sektörü bakımından bölgedeki Romanya, Slovakya, Macaristan gibi diğer komşu ülkelere benzer biçimde hala bir büyüme ve ilerleme evresinde olduğu, başta küresel çokuluslu şirketler olmak üzere büyük otomotiv ve yan sanayi firmaları için yatırım anlamında önemli bir cazibe merkezi olma potansiyelini sürdürdüğü görülmüştür.

Bununla birlikte ülkede üretim yapısı bakımından mevcut yerel firmalar dışında geleneksel ve tarihi bağlarla yakın ilişkilerinin bulunduğu Rusya Federasyonu'nun sektörde gerek üretim gerekse satış sürecinde etkin konumunu sürdürdüğü görülmekteyse de, pazarda Uzakdoğulu ve Avrupalı küresel otomotiv firmalarından kaynaklanan yoğun bir rekabet ortamı oluşmuştur. Özellikle Güney Koreli Hyundai-Kia Grubu Ukrayna pazarında güçlenmektedir. Zira 2012 yılı Ocak-Mayıs dönemi otomobil satışlarında Hyundai markası ilk sıraya yerleşmiştir. Öte yandan, Avrupa Birliği ile geliştirilmeye çalışılan ilişkiler ve aralarındaki ortaklık anlaşması sürecinde büyük Avrupa firmalarının da son birkaç yılda pazarda yerlerini sağlamlaştırdıkları ve montaj aşamalarını Ukrayna'da gerçekleştirmeye yönelikleri saptanmıştır. Son dönemde Çin'li yan sanayi firmaları gibi, Çin'li ana sanayi üreticilerinin de

pazarda yoğun faaliyet gösterdikleri ve otomobil ve hafif ticari araçlarda belli bir satış düzeyi yakaladıkları görülmektedir. Son olarak, ülkenin en büyük otomobil üreticisi ZAZ, Çin’li Chery firmasının bir otomobil modelini Ukrayna’da üretmeye ve pazarlamaya başlamış durumdadır.

Ukrayna otomotiv yan sanayi pazarında Türkiye’nin belli bir yer edindiği görülmektedir. Doğu Bloku’nun yıkıldığı 1991 sonrasında Ukrayna pazarına ülkemizden düşük kaliteli mallar da girdiği için bir dönem Türk Malı imajı zedelenmiş olsa da özellikle geçtiğimiz on yılın ikinci yarısında bu olumsuz algı değişmiştir. Ukrayna’da diğer pek çok üründe olduğu gibi otomotiv yedek parçaları konusunda da Türk mallarına ilişkin olumlu bir izlenim oluştuğu gözlenmektedir. SIA 2012 otomotiv fuarında görüşülen tedarikçi ülke (Polonya, Çek Cumhuriyeti gibi) firmalarının pek çoğu Türk ürünleri ve firmalarıyla pazarda yoğun bir rekabet içinde olduklarını belirtmişlerdir. Görüşme gerçekleştirilen ve Türk otomotiv yan sanayi ürünleri pazarlayan Ukraynalı firmaların tanıtım materyallerinde ve söylemlerinde ürünlerinin Türk malı olduğunu özellikle vurguladıkları gözlemlenmiştir. Aynı zamanda, yerli araçların yedek parçalarının ağırlıklı olarak Rusya ve Çin’den, Avrupa yapımı araçların yedek parçalarının ise ağırlıklı olarak Avrupa Ülkeleri ve Türkiye’den ithal edildiği ifade edilmektedir.

Ukrayna Hükümeti’nin yerel araç üreticilerini korumaya yönelik mevcut ve planlanan tedbirleri de düşünüldüğünde, Ukrayna otomotiv ve yan sanayi pazarının, ülkede özellikle yan sanayi ve otomotiv yedek parçaları konusunda olumlu bir imaja sahip Türk ürünleri açısından ciddi bir potansiyel barındırdığı görülmektedir. Pazara giriş yapmak veya pazardaki varlıklarını geliştirmek isteyen firmalarımız ülkede düzenlenmekte olan otomotiv ihtisas fuarlarında yer alarak kendilerini ve ürünlerini tanıtmalı, diğer yandan gerek pazar araştırması şeklinde gerekse potansiyel alıcılarla doğrudan görüşme anlamında, pazarda bizzat bulunmalı ve yüzyüze ilişkiler geliştirmelidirler. Ukrayna pazarı, henüz Batı Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş, oturmuş bir pazar olmadığından uzaktan iletişim yolundan ziyade, pazarda bizzat bulunmak alıcılarla, muhataplarla birebir görüşmek gibi yöntemlerin daha etkili olacağı düşünülmektedir. Firmalarımızın uluslararası fuar katılımları “2009/5 Sayılı Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesine İlişkin Tebliğ” kapsamında, yurtdışında birim açma ve tanıtıma yönelik faaliyetleri “2010/6 Sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ” kapsamında ve yurtdışı pazar

araştırması ve pazara giriş faaliyetleri de “2011/1 Sayılı Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ” kapsamında desteklenmektedir.

Genel itibarla, ÷lkede mevcut fırsatların dışında ekonomik anlamda liberalleşme s÷recinin devam ediyor olması nedeniyle, T÷rk girişimciler açısından Ukrayna ticaret ve yatırım ortamı belli oranda istikrarsızlıklar g÷stermekle birlikte, h÷k÷metin aldığı önlemler ve vergi reformu, mevzuatta değişiklikler ve diğer d÷zenlemelerin t÷keticinin satın alma g÷c÷ne olumlu anlamda yansımaları öngör÷lmektedir. Sonuğ olarak, Ukrayna bir yandan büyük nüfusu, gelişmekte olan orta sınıfı, h÷k÷metin ticarete liberalleşme yönündeki iradesi ve uygulamaları, büyüme potansiyeli, diğer yandan ÷lkemize coğrafi yakınlığı, firmalarımız açısından uzun dönemdir iş yapılan bir pazar olması gibi nedenlerle ÷lkemiz açısından önemli bir ticaret ortağıdır. Otomotiv sektörü açısından bakıldığında da ÷lkenin henüz doymamış bir pazara sahip olması, ÷lkede belli bir düzeyde de olsa ana sanayi üretiminin mevcut olması ve devletin otomotivde yerel üretimi desteklemekteki kararlılığı gibi etkenler orta ve uzun vadede Ukrayna pazarını otomotiv firmalarımız açısından cazip kılmaktadır.

7. EKLER

Ek-1: Yararlı Adresler

KİEV TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

(T.C. KİEV BÜYÜKELÇİLİĞİ - TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ)

Yaroslaviv Val Str., 38, Kiev 01034, Ukrayna

Tel: 00 38 044 377 76 77

Faks: 00 38 044 377 76 67

Web: www.musavirlikler.gov.tr

E-mail: kiev@ekonomi.gov.tr

ODESA TİCARET ATAŞELİĞİ

(ODESA BAŞKONSOLOSLUĞU- TİCARET ATAŞELİĞİ)

Jukovskogo Str. No:33 Ofis No:406

Odesa 65045, Ukrayna

Tel: +38 048 722 70 05 ; +38 048 722 71 07

Fax: +38 048722 24 14

E-mail: odesa@ekonomi.gov.tr

UKRAYNA OTOMOTİV ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ (UKRAVTOPROM)

15/2, Chervonoarmiyska Str.

Kiev 01004, Ukraine

Tel: +38 044 206 89 00

Web: www.ukrautoprom.com.ua

UKRAYNA OTOMOTİV İTHALATÇILARI VE BAYİLERİ DERNEĞİ (UAAID)

154, Borschagivska Str.,

Kiev 03056, Ukraine

Tel. 0038 044 455-38-44 / 454-00-04

URL: <http://www.autoimport.ua>

UKRAYNA OTOMOTİV BİLEŞEN VE PARÇALARI İTHALATÇILARI VE DİSTRİBÜTÖRLERİ DERNEĞİ (AIDA)

Degtyarevskaya Str., 62-A.

Kiev 04114, Ukraine

Tel: +38 (044) 458-00-48

Web: www.association-aida.com.ua

E-mail: mariya.kotvitskaya@association-aida.com.ua

ULUSLARARASI TÜRK-UKRAYNA İŞADAMLARI DERNEĞİ (TUID)

Saksaganskogo Sk. No 112a, Office 4,

Kiev, Ukraine

Tel./Fax. +38-044/ 234 30 26

e-mail: info@tuid.org.ua

Web: www.tuid.org.ua

UKRAYNA TİCARET VE SANAYİ ODASI

33, Velyka Zhytomyrska Str., 01601, Kiev, Ukraine
Tel. +38 044 272-29-11
Fax: +38 044 272-33-53
e-mail: ucci@ucci.org.ua
URL: <http://www.ucci.org.ua>

UKRAYNA FUARLAR BİRLİĞİ

P.O.Box no. 472, 01001, Kiev, Ukraine
Tel./Fax: +38 044 230-60-68
e-mail: info@expo.org.ua
URL: <http://www.expo.org.ua>

UKRAYNA EXPO MERKEZİ

1, Glushkov Ave., 03680, Kiev, Ukraine
Tel. +38 044 596-91-01 ; +38 044 596-91-16
Tel./Fax: +38 044 596-91-24 (16)
e-mail: marketing@expocenter.com.ua
URL: <http://www.expocenter.com.ua>

Kamu Kurumları ve Kuruluşlar**UKRAYNA EKONOMİK KALKINMA VE TİCARET BAKANLIĞI**

12/2, M. Hrushevskoho Str., Kiev, 01008, Ukraine
Tel. +38 044 253-93-94 / 226 23 15
Fax: +38 044 226-31-81
e-mail: meconomy@me.gov.ua
URL: <http://www.me.gov.ua>

UKRAYNA ALTYAPI BAKANLIĞI

14, Peremohy Str., Kiev, 01135, Ukraine
Tel. +38 044 226-22-04
Faks: +38 044 486-72-06
e-mail: portal@mtu.gov.ua
URL: <http://www.mintrans.gov.ua>

UKRAYNA BÖLGESEL KALKINMA, İNŞAAT VE ORTAK KONUT BAKANLIĞI

9, Velyka Jytomyrska Str., 01025, Kiev, Ukraine
Tel. +38 044 226-22-08
Fax: +38 044 227-23-35
e-mail: untp@build.gov.ua
URL: <http://www.minregionbud.gov.ua>

UKRAYNA DEVLET İSTATİSTİK KOMİTESİ

3, Shota Rustaveli Str., Kiev, 01023, Ukraine
Tel. +38 044 287-24-33 / 227-42-42
Fax: +38 044 235-37-39
e-mail: office@ukrstat.gov.ua
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

UKRAYNA TARIM POLİTİKASI VE GIDA BAKANLIĞI

24, Hreschatyk Str., Kiev, 01001, Ukraine

Tel. +38 044 226 25 39

Fax: +38 044 229 85 45/ 279 89 31

e-mail: ministr@minapk.kiev.ua

URL: <http://www.minagro.gov.ua>

UKRAYNA DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI

1, Myhaylivska Sq., Kiev, 01018, Ukraine

Tel. +38 044 226 33 79

Fax: +38 044 226 31 69

e-mail: zsmfa@mfa.gov.ua

URL: <http://www.mfa.gov.ua>

UKRAYNA MALİYE BAKANLIĞI

12/2, Hryshchivskogo Str., 01008, Kyiv-8, Ukraine

Tel: +38 044 253 -28-23 ; +38 044 253-35-75

Fax: +38 (044) 253-35-75

e-mail: ustymenkoc@minfin.gov.ua ; presa@minfin.gov.ua

URL: <http://www.minfin.gov.ua>

UKRAYNA DEVLET GÜMRÜK SERVİŐİ

11g, Dehtyarivska Str., Kiev, 04119, Ukraine

Tel. +38 044 274-82-98 / 236 82 81 / 274 82 80 / 247 26 09

Fax: +38 044 236-82-81

e-mail: dmsu@customs.gov.ua

URL: <http://www.customs.gov.ua>

UKRAYNA DEVLET VERĐİ İDARESİ

8, Lvivska Sq., Kiev, 04655, Ukraine

Tel. +38 044 272-51-59

Fax: +38 044 272-08-41

e-mail: gromada@sta.gov.ua

URL: <http://www.sta.gov.ua>

UKRAYNA MİLLİ BANKASI

9, Instytutska Str., Kiev, 01008, Ukraine

Tel. +38 044 253-01-80

Fax: +38 044 230-20-33 / 253-77-50

Teleks: 131018 NBNK UX / 131251 KIJ UX

e-mail: pmu@bank.gov.ua

URL: <http://www.bank.gov.ua>

UKRAYNA DEVLET DÜZENLEME POLİTİKASI VE GİRİŐİMCİLİK KOMİTESİ

9/11, Arsenalna Str., Kiev, 01011, Ukraine

Tel. 0038 044 295-05-55

Faks: 0038 044 254-56-74

e-mail: mail@dkrp.gov.ua

URL: <http://www.dkrp.gov.ua>

UKRAYNA KOBİ VE ÖZELLEŞTİRİLMİŞ KURULUŞLAR BİRLİĞİ

22, Vorobskogo Str., office 37, Kiev, 01601, Ukraine
Tel. 0038 044 486-38-82
e-mail: office@smpu.kiev.ua
URL: <http://www.theunion.kiev.ua>

AVRUPA İMAR VE KALKINMA BANKASI

27/23, Sofiyvska Str., Kiev, 01001, Ukraine
Tel. 0038 044 270-61-32
Fax: 0038 044 270-68-13
e-mail: kiev@kev.ebrd.com
URL: <http://www.ebrd.com>

KIEV KENTİ YÖNETİMİ

36, Hreschatyk Str., Kiev, 01001, Ukraine
Tel. 0038 044 221-24-02
Fax: 0038 044 229-89-28
e-mail: portal@kmv.gov.ua
URL: <http://www.kmv.gov.ua>

ULUSLARASI İŞ GELİŞTİRME VE KALKINMA KURULUŞU (APIBD)

Mailing address: 2, Peremohy ploscha, Kremenchuk, Poltava oblast, 39614, Ukraine
Office: 12, Generala Zhadova Str., Kremenchuk, Poltava oblast, Ukraine
Phone: 0038 0536 63-40-54 / 63-30-13 / 62-11-06 / 79-16-02 / 79-16-03
Fax: 0038 0536 79-16-02
e-mail: info@apibd.com
URL: www.eng.apibd.com

UKRAYNA YATIRIM VE İNOVASYON DEVLET AJANSI

11, V. Zhytomyrska Str., Kiev, 01025, Ukraine
Tel. 0038 044 255-91-73
Fax: 0038 044 278-05-34
e-mail: info@invest.flint.kiev.ua ; info@in.gov.ua
URL: <http://invest.flint.kiev.ua>

UKRAYNA SANAYİCİ VE GİRİŞİMCİLER BİRLİĞİ (ULIE)

34, Hreshchatik Str., Kiev, 01001, Ukraine
Tel. 0038 044 278-30-69
Fax: 0038 044 226-31-52
e-mail: info@uspp.org.ua
URL: <http://www.uspp.org.ua>

DERZHZOVNISHINFORM (DZI)

**Uluslararası Emtia Piyasaları İzleme Araştırma, Enformasyon ve Uzmanlık Ulusal Merkezi
(National Research, Information and Expert Center for Monitoring of International Commodity
Markets)**

22, Vorovskogo Str., Kiev, 01054, Ukraine
Tel. 0038 044 216-16-36 / 219-29-37
Fax: 0038 044 216-23-68
e-mail: dzi@dzi.mfert.gov.ua
URL: <http://www.ukrdzi.com>

UKRMETRTTESTSTANDARD

Ukrayna Devlet Standardizasyon, Metroloji, Sertifikasyon ve Tüketici Hakları Koruma Araştırma ve Üretim Merkezi

(Ukrainian State Research And Production Center Of Standardization, Metrology, Certification and Protection Of Consumers' Rights)

4, Metrologicheskaya Str., 03143, Kiev, Ukraine

Tel. +38 044 526-52-29

Fax: +38 044 526-42-60

e-mail: ukrcsm@ukrcsm.kiev.ua

URL: <http://www.ukrcsm.kiev.ua>

DERZHSPZHIVSTANDARD

Ukrayna Teknik Düzenleme ve Tüketici Politikası Devlet Komitesi

(State Committee Of Ukraine For Technical Regulation and Consumer Policy)

174 Gorkiy Str., Kiev-150, 03680 Ukraine

Tel. +38 044 226-29-71 ; +38 044 528-92-05

Fax: +38 044 528-56-00

e-mail: dssu@dssu.gov.ua

URL: <http://www.dssu.gov.ua>

EK-2: UKRSEPRO Uygunluk Belgesine Tabi Otomotiv ve Yan Sanayi Ürünleri

ULAŞIM ARAÇLARI VE EKİPMANLARI			
Yolcu araçları (yeni olanlar)	8703 21 10 00	8703 22 10 00	8703 23 11
	8703 23 19	8703 24 10 00	8703 31 10 00
	8703 32 11 00	8703 32 19 00	8703 33 11 00
	8703 33 19 00	8703 90	8706 00 19 00
	8706 00 91	8707 10 10	8707 10 90 90
Yolcu araçları (kullanılmış olanlar)	8703 21 90	8703 22 90	8703 23 90
	8703 24 90	8703 31 90	8703 32 90
	8703 33 90	8703 90	8706 00 19 00
	8706 00 91 90	8707 10 90 10	8707 10 90 20
Kamyonlar ve yük taşıma araçları (yeni olanlar)	8701 20 10 00	8704 21 31 00	8704 21 91 00
	8704 22 91 00	8704 23 91 00	8704 31 31 00
	8704 31 91 00	8704 32 91 00	8705 10 00 00
	8705 20 00 00	8705 40 00 00	8705 90
	8706 00 11 00	8706 00 19 00	8706 00 99 00
	8707 90		
Kamyonlar ve yük taşıma araçları (kullanılmış olanlar)	8701 20 90 00	8704 21 39 00	8704 21 99 00
	8704 22 99 00	8704 23 99 00	8704 31 39 00
	8704 31 99 00	8704 32 99 00	8705 10 00 00
	8705 20 00 00	8705 40 00 00	8705 90
	8706 00 11 00	8706 00 19 00	8706 00 99 00
8707 90			
Otobüsler, trolleybüsler (yeni olanlar)	8702 10 11	8702 10 91 00	8702 90 11 00
	8702 90 31 00	8702 90 90	8706 00 11 00

	8706 00 99 00 8707 90 90 00
Otobüsler, trolleybüsler (kullanılmış olanlar)	8702 10 19 8702 10 99 00 8702 90 19 00 8702 90 39 00 8702 90 90 8706 00 11 00 8706 00 99 00 8707 90 90 00
Römorklar (yeni olanlar)	8716 10 8716 31 00 00 8716 39 30 8716 39 51 8716 39 59 8716 40 00 8716 90 10
Römorklar (kullanılmış olanlar)	8716 10 8716 31 00 00 8716 39 30 8716 39 51 8716 39 59 8716 40 00 8716 90 10
Motosikletler, mopedler ve insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yeni olanlar)	8711 8703 21 10 00
Kıvılcım ile ateşlemeli motorlar	8407 32 8407 33 10 00 8407 33 90 10 8407 33 90 90 8407 34 10 8407 34 91 8407 34 99 8407 90 50 8407 90 90 8407 90 90 90
Dizel motorları	8408 20 10 8408 20 51 00 8408 20 51 90 8408 20 55 10 8408 20 55 20 8408 20 55 90 8408 20 57 10 8408 20 57 90 8408 20 99 10 8408 20 99 90
Transmisyon milleri (kam milleri ve krank milleri dahil) ve kranklar	8409 91 00 90 8409 99 00 90 8483 10 80 00
İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri	8421 31
Motorlu taşıtlarda kullanılan koltuklar	9401 20 00
Yakıt pompaları	8413 30 8409 99 00 90
Gaz filtreleme sistemleri	8708 92 8708 99
Montaj için kullanılan yedek parçaları	8708 99 8716 90 90
Amortizasyon sistemleri	8708 80 8716 90 90
Süspansiyon sistemi ve direksiyon dişlisi parçaları	8708 99 8716 90 90 4016 99 52
Tekerlekler	8708 70 8716 90 90
Kıvılcım ateşlemeli veya sıkıştırma ateşlemeli, içten yanmalı motorlarda kullanılmaya mahsus elektrikli ateşleme veya hareket ettirme tertibat ve cihazları	8511 10 90 8511 30 90 8511 80 90
Aydınlatma sistemleri	8512 10 00 00 8512 20 00 8716 90 90
Araç camları	7007 11 10 7007 21 91 00
Fren sistemleri	4009 12 4009 22 4009 32 4009 42 8708 31 8708 39 8716 90 90
Dış lastikler	4011 10 00 00 4011 20
Özel taşıtlarda kullanılmaya uygun zırh koruma sistemleri	7007 8301 8302 8708

EK-3: Ukrayna'nın Otomotiv Ürünlerine Uyguladığı Gümrük Vergisi Oranları

Otomotiv Ana Sanayi Ürünlerine Uygulanan Gümrük Oranları

GTİP	ÜRÜN	Gümrük Oranı (MFN)
8703	Binek Otomobiller	% 6, % 8, % 10, % 12
8702	Otobüs, Midibüs, Minibüsler	% 10, % 15, % 20
8704	Kamyon-Kamyonetler	% 0, % 5, % 10
8701	Traktörler	% 0, % 10
8705	Özel Amaçlı Motorlu Taşıtlar	% 5, % 10

Kaynak: AB Pazara Giriş Veritabanı

Otomotiv Yan Sanayi Ürünlerine Uygulanan Gümrük Oranları

GTİP	ÜRÜN	Gümrük Oranı (MFN)
4011	Dış lastikler	% 0, % 4, % 7, % 10
4012	Kullanılmış, yenilenmiş dış lastik, dolgu lastik, sırt vb.	% 0, % 10
4013	Kauçuktan iç lastikler	% 0, % 2, % 5, % 10
401699	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	% 0, % 1, % 10
681310	Fren balataları ve yastıkları-asbestli	% 0, % 5,
681381	Fren balataları ve yastıkları-asbestsiz	% 0, % 5,
700711	Taşıtlar için uygun ölçü-şekilde temperli cam	% 0, % 5, % 8, % 10
700721	Taşıtlar için yapıştırılmış cam yapraklardan emniyet camları	% 0, % 5, % 8
700910	Taşıtlar için dikiz aynaları	% 0, % 10
8407	Kıvılcım ateşlemeli, pistonlu, içten yanmalı motorlar	% 0, % 2, % 5
8408	Dizel ve yarı-dizel motorlar	% 0, % 0,6, % 2, % 5
8409	Motor aksam ve parçaları	% 0
841330	İçten yanmalı motorlar için yakıt, yağ, soğutma pompaları	% 0
841520	Motorlu taşıtlar için klimalar	% 0, % 2, % 5, % 10
842123	İçten yanmalı motorlar için yağ-yakıt filtreleri	% 0, % 0,5, % 1, % 2, % 5, % 10
842131	İçten yanmalı motorlar için hava filtreleri	% 0
8482	Rulmanlar	% 0, % 2, % 4, % 5, % 10
8483	Transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler	% 0, % 0,4, % 5
8484	Metal tabakalı conta, conta takımları	% 0, % 1
8507	Elektrik akümülatörleri	% 0, % 2, % 8, % 10
8511	Motorlar için elektrikli ateşleme cihazları	% 0, % 1, % 4, % 5, % 10
8512	Kara taşıtları için sinyal, aydınlatma vb. tertibatı	% 0, % 2, % 8, % 10
854430	Taşıtlarda kullanılan kablo takımları	% 0, % 0,4, % 1, % 2, % 5, % 7, % 10
8706	Kara taşıtları için motorlu şasiler	% 0, % 5,
8707	Kara taşıtları için karoseriler	% 0, % 1, % 5, % 10
8708	Kara taşıtlarının aksam ve parçaları	% 0, % 10

870810	Tamponlar ve bunların aksam-parçaları	% 0, % 1, % 8, % 5, % 2, % 10
870821	Emniyet kemerleri	% 0, % 1, % 6,
870829	Taşıtlar için karoseri aksam-parça ve aksesuarları-BYS	% 0, % 1, % 8, % 5
870830	Frenler, servo-frenler ve bunların aksam-parçaları	% 0, % 1, % 2, % 5, % 8, % 10,
870840	Vites kutuları ve diğer aktarma aksamı	% 0, % 1, % 8, % 5, % 6, % 10
870850	Diferansiyelli tahrik aksları	% 0, % 1, % 2, % 5,
870870	Jant, tekerlek ve bunların aksam-parçaları	% 0, % 1, % 2, % 5,
870880	Amortisörler	% 0, % 1, % 8, % 5
870891	Radyatörler ve aksam-parçaları	% 0, % 1, % 5
870892	Egzoz susturucuları, boruları ve aksamı	% 0, % 1, % 8, % 5, % 2, % 10
870893	Debriyajlar ve aksam-parçaları	% 0, % 1, % 5
870894	Direksiyon simitleri, kolonları, kutuları ve bunların aksam-parçaları	% 0, % 1, % 5
870895	Hava yastıkları ve aksam-parçaları	% 0, % 1, % 5,
870899	Motorlu araçlar için diğer aksam-parça-BYS	% 0, % 1, % 5, % 8
940120	Motorlu taşıtlarda kullanılan oturmaya mahsus mobilyalar	% 0
9104	Taşıtların gösterge tabloları için saatler ve benzerleri	% 0, % 15,

Kaynak: AB Pazara Giriş Veritabanı

KAYNAKLAR

- Association of Ukrainian Motor Vehicle Manufacturers (www.ukrautoprom.com.ua)
- EU Market Access Database (<http://madb.europa.eu>)
- Hedef Pazar Araştırması: Ukrayna; A. alış, T. Taylan, Y. Akova, M.A. Ataker; Kasım 2005; İGEME Yayını
- ITC Trademap (www.trademap.org)
- Ukraine: Automotive Report; Economist Intelligence Unit, October 2011
- Ukrainian Car Market: Motor Cars Segment; News Digest: December 2011
- Ukrayna'nın Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ekonomik-Ticari İlişkileri; T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Nisan 2011
- Ukrayna lke Raporu, Ekonomi Bakanlıği-lke Masaları (www.ibp.gov.tr)